

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

D E C I Z I E

cu privire la acțiunea depusă de

Octavian Lazarev împotriva Comisiei de evaluare a procurorilor privind anularea deciziei nr.18 din 7 noiembrie 2024 „cu privire la candidatura lui Octavian Lazarev, candidat la funcția de membru al Colegiului pentru selecția și evaluarea procurorilor din subordinea Consiliul Superior al Procurorilor” și dispunerea reevaluării candidatului

(Dosarul nr. 3-31/24

NR. PIGD 2-24134465-01-3-25112024)

Evaluarea candidaților la funcția de membru în Consiliul Superior al Procurorilor (CSP) conform Legii nr. 26 din 10.03.2022

14 mai 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în ședință publică cererea de chemare în judecată depusă de Octavian Lazarev împotriva Comisiei de evaluare a procurorilor cu privire la anularea deciziei nr.18 din 7 noiembrie 2024 „cu privire la candidatura lui Octavian Lazarev, candidat la funcția de membru al Colegiului pentru selecția și evaluarea procurorilor din subordinea Consiliul Superior al Procurorilor” și dispunerea reevaluării candidatului,

Completul de judecată special pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, compus din:

Ion Malanciuc, *Președinte,*

Oxana Parfeni,

Diana Stănilă, *judecători,*

Mihail Calistrov, *grefier*

constată următoarele:

ASPECTE GENERALE SI DE PROCEDURĂ

1. Octavian Lazarev activează în organele procuraturii din anul 1994. Inițial a fost angajat în sistemul Procuraturii Republicii Moldova în calitate de asistent superior în Procuratura militară Chișinău. De atunci reclamantul a deținut diverse funcții în organele procuraturii.

2. Prin Ordinul Procurorului General al Republicii Moldova nr. 1028-p din 29 iulie 2016, Octavia Lazarev a fost numit în funcția de procuror în Procuratura municipiului Chișinău.

3. Actualmente Octavian Lazarev este procuror în Procuratura mun. Chișinău (oficiul Râșcani).

4. La 15 decembrie 2023 Consiliul Superior al Procurorilor a remis în adresa Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor lista candidaților pentru funcția de membru în Colegiul pentru selecție și evaluarea procurorilor din subordinea Consiliului Superior al Procurorilor, printre care se afla și reclamantul Octavian Lazarev, în vederea evaluării în conformitate cu Legea nr. 26/2022.

5. Prin decizia nr. 18 din 7 noiembrie 2024 cu privire la candidatura dlui Octavian Lazarev, candidat la funcția de membru al Colegiului pentru selecție și evaluarea procurorilor din subordinea Consiliului Superior al procurorilor, în temeiul art. 8 alin. (2) lit. a) și c), alin. (4) lit. a), alin. (5) lit. b) și art. 13 alin. (5) din

Legea nr. 26/2022, Comisia a decis că candidatul nu întrunește criteriile de integritate financiară și etică, întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate etică și financiară și, prin urmare nu promovează evaluarea.

6. La 25 noiembrie 2024, Octavian Lazarev a contestat la Curtea Supremă de Justiție decizia Comisiei de evaluare a procurorilor nr. 18 din 7 noiembrie 2024.

7. Conform art. 14 alin. (2) din Legea nr. 26/2022, contestația tine de competența Curții Supreme de Justiție și este examinată de un complet de judecată special compus din 3 judecători. Cauza a fost distribuită pentru examinare completului compus din judecătorii Ion Malanciuc (președinte), Oxana Parfeni și Diana Stănilă judecători.

8. La 3 decembrie 2024, Comisia de evaluare a procurorilor a depus referință, prin care a considerat că cerere de chemare în judecată depusă este neîntemeiată și a solicitat respingerea acesteia.

9. Curtea Supremă de Justiție a convocat părțile în ședință la 10 decembrie 2024, ora 9.00 și 23 decembrie 2024, ora 13.00. De asemenea Curtea Supremă de Justiție a convocat părțile în ședința din 18 decembrie 2024, ora 9.30, pentru examinarea cererii de recuzare înaintată de avocatul Petru Balan judecătorilor Ion Malanciuc și Oxana Parfeni.

10. Reclamantul Octavian Lazarev a fost reprezentat în ședința de judecată de avocatul Petru Balan.

11. Comisia de evaluare a procurorilor a fost reprezentată de către avocații Roger Gladei și Valeriu Cernei.

12. La 23 decembrie 2024, a fost finalizată examinarea cauzei în fond fiind anunțat că decizia va fi plasată pe pagina web a CSJ, conform art. 14 alin. (9) din Legea nr. 26/2022.

ÎN FAPT

a) Evaluarea externă a reclamantei de către Comisie

13. În vederea sporirii integrității viitorilor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, ai Consiliului Superior al Procurorilor și ai organelor specializate ale acestora, precum și în vederea sporirii încrederii societății în activitatea organelor de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, dar și, în general, în sistemul justiției, la 10 martie 2022, Parlamentul a adoptat Legea nr. 26, cu modificările ulterioare. Conform acestei legi, toți candidații la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, al Consiliului Superior al Procurorilor, precum și a candidaților la funcția de membru în organele specializate ale acestora, ca etapă obligatorie a procesului de selectare a candidaților și de alegere sau numire a

acestora în funcțiile respective. Este evaluată integritatea etică și financiară a acestora.

14. La 22 decembrie 2023 Comisia a notificat candidatul cu privire la inițierea evaluării și a solicitat ca acesta să completeze și să prezinte declarația de avere și interese personale pentru ultimii cinci ani, care include lista persoanelor apropiate din sistemul judiciar, al procuraturii și din serviciile publice, și un chestionar privind integritatea etică, în termen de 7 zile, în conformitate cu art. 9 alin. (2) din Legea nr. 26/2022.

15. La 27 decembrie 2023, candidatul Octavian Lazarev a prezentat declarația pentru ultimii cinci ani și chestionarul privind integritatea etică completată.

16. În timpul evaluării integrității etice și financiare a candidatului Octavian Lazarev, Comisia a colectat informații din multiple surse. Sursele au inclus, în general, Autoritatea Națională de Integritate, Serviciul Fiscal de Stat, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, bănci, instituții financiare, instituții publice, surse deschise precum rețelele sociale și investigații jurnalistice și rapoartele membrilor societății civile, iar informațiile primite au fost verificate minuțios din punctul de vedere al corectitudinii și al relevanței.

17. La 18 iunie 2024, 25 iulie 2024 și 3 septembrie 2024, Comisia a expediat în adresa candidatului trei runde de întrebări de clarificare, candidatul furnizând răspunsuri și documente în termenele stabilite.

18. La 3 octombrie 2024, Comisia a invitat candidatul la audiere publică.

19. La 4 octombrie 2024, Comisia a informat candidatul că poate solicita acces la materialele evaluării.

20. La 7 octombrie 2024, candidatului i s-a acordat acces la materialele evaluării conform art. 12 alin. (4) lit. c) din Legea nr. 26/2022.

21. La 17 octombrie 2024, candidatul Octavian Lazarev a participat la audiere în ședința publică a Comisiei, în cadrul audierii, candidatul a reafirmat corectitudinea răspunsurilor sale din chestionarul cu privire la integritatea etică pe care l-a prezentat la 27 decembrie 2023 și a declarat că nu avea rectificări sau completări la răspunsurile pe care le-a oferit anterior la solicitările de informații ale Comisiei.

22. Potrivit deciziei, Comisia de evaluare a constatat:

- a) ***Nedeclararea economiilor în numerar, a venitului și a conturilor bancare:***
 - (i) ***Nedeclararea unor economii în numerar semnificative pentru anii 2021 și 2022***
 - (ii) ***Nedeclararea unor porțiuni de venit pentru anii 2016 - 2022***
 - (iii) ***Nedeclararea conturilor bancare în anul 2018***

b) Declaraarea unui preț de cumpărare mai mic pentru o casă parțial finalizată în or. Stăuceni

c) Desfășurarea activității de întreprinzător, deținând funcția de procuror

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

23. Cu referire la cadrul normativ aplicabil, în debutul analizei sale, Completul de judecată special învederează că, aplicarea Codului administrativ și limitele ei constituie o problemă de interpretare și aplicare a legii asupra căreia decide Curtea Supremă de Justiție ca instanță de judecată competentă pentru examinarea acțiunii în contencios administrativ (DCC nr.163 din 01 decembrie 2022, §24, DCC nr.2 din 18 ianuarie 2022, §19).

24. Art. 1 din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (în cont. – Legea nr. 26/2022) prevede că:

„Prezenta lege reglementează raporturile juridice aferente procedurii de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, al Consiliului Superior al Magistraturii, precum și a candidaților la funcția de membru în organele specializate ale acestora, ca etapă obligatorie a procesului de selectare a candidaților și de alegere sau numire a acestora în funcțiile respective.”

25. Art. 4 alin. (1) și (2) din Legea nr. 26/2022 stipulează că,

„Comisia de evaluare are independentă funcțională și autonomie decizională față de orice persoane fizice sau juridice, indiferent de forma juridică de organizare a acestora, inclusiv față de fracțiunile politice și partenerii de dezvoltare care au participat la desemnarea membrilor acesteia.

În activitatea sa, Comisia de evaluare se conduce de [Constituția Republicii Moldova](#), de prezenta lege și de alte acte normative ce reglementează domeniile conexe activității sale. Comisia de evaluare funcționează în baza regulamentului propriu de organizare și funcționare, aprobat de către aceasta.”

26. Art. 14 alin. (6) din Legea nr. 26/2022 prevede că:

„Cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se judecă în conformitate cu procedura prevăzută în [Codul administrativ](#), cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, și nu are efect suspensiv asupra deciziilor Comisiei de evaluare, alegerilor sau concursului la care participă candidatul respectiv.”

27. Art. 1 alin.(1) din Codul administrativ prevede că:

„Legislația administrativă reprezintă cadrul juridic principal prin care se asigură reglementarea raporturilor administrative la înfăptuirea activității administrative și a controlului judecătoresc asupra acesteia.

28. Art. 2 alin.(2) din Codul administrativ prevede că:

„Anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod.”

29. Astfel, completul de judecată special relevă că, în preambulul Legii nr. 26 din 10 martie 2022, legiuitorul a indicat că prezenta lege a fost adoptată în vederea

sporirii integrității viitorilor membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, ai Consiliului Superior al Procurorilor și ai organelor specializate ale acestora, precum și în vederea sporirii încrederii societății în activitatea organelor de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, dar și, în general, în sistemul justiției.

30. Prin urmare, evaluarea candidaților pentru funcțiile de membru în organele enumerate în art. 2 alin.(1) din Legea nr.26/2022 este prin natura sa un domeniu specific de activitate în sensul art. 2 alin. (2) din Codul administrativ. Deși, Codul administrativ instituie o procedură administrativă și de contencios administrativ uniformă, totuși, conform art. 2 alin.(2) din Codul administrativ, anumite aspecte pot fi reglementate prin norme legislative speciale.

31. Art. 10 alin. (1) din Legea cu privire la actele normative nr. 100 din 22 decembrie 2017 reglementează că:

„Legea organică este actul normativ care reprezintă o dezvoltare a normelor constituționale și poate interveni în domeniile expres prevăzute de Constituție.”

32. Art. 7 alin. (3) din Legea cu privire la actele normative nr. 100 din 22 decembrie 2017 prevede că:

„În cazul în care între două acte normative cu aceeași forță juridică apare un conflict de norme, se aplică prevederile ultimului act normativ adoptat, aprobat sau emis, cu excepția situațiilor prevăzute la art.5 alin.(3) și (4).”

33. Astfel, atât Legea nr. 26 din 10 martie 2022, cât și Codul administrativ sunt legi organice, însă prima este una specială. Respectiv, prioritate are Legea nr. 26 din 10 martie 2022, însă, aceasta nu exclude aplicarea Codului administrativ, în măsura în care legea specială nu conține norme care să reglementeze un anumit aspect. Or, excluderea integrală de la aplicare a Codului administrativ este imposibilă din punct de vedere al rolului central și legăturii organice a Codului administrativ cu domeniile/subdomeniile dreptului administrativ.

34. În acest context completul de judecată special menționează că, prevederile Codului administrativ urmează a fi aplicate în măsura în care nu contravin Legii speciale nr. 26 din 10 martie 2022.

35. Art. 8 alin. (2) - (5) din Legea nr.26/2022 prevăd următoarele:

„Se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate etică dacă:

a) nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor, a procurorilor sau, după caz, a altor profesii, precum și nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial;

b) în privința acestuia nu există suspiciuni rezonabile privind comiterea actelor de corupție, actelor conexe actelor de corupție sau faptelor coruptibile în sensul [Legii integrității nr.82/2017](#);

c) nu a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și/sau al limitărilor.

În cazul lipsei unor reguli de etică și conduită aprobate pentru domeniul în care activează sau a activat candidatul, se verifică dacă comportamentul din trecut al candidatului provoacă sau

nu suspiciuni rezonabile referitoare la corespunderea acestuia cu standardele etice și de conduită stabilite pentru judecători și procurori.

Se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate financiară dacă:

a) averea candidatului a fost declarată în modul stabilit de legislație;

b) Comisia de evaluare constată că averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate.

Pentru evaluarea integrității financiare a candidatului, Comisia de evaluare verifică:

a) respectarea de către candidat a regimului fiscal în partea ce ține de achitarea impozitelor la folosirea mijloacelor și veniturilor rezultate din proprietatea deținută, precum și a veniturilor impozabile, și în partea ce ține de achitarea drepturilor de import și drepturilor de export;

b) respectarea de către candidat a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale;

c) modul de dobândire a bunurilor aflate în proprietatea sau posesia candidatului ori a persoanelor specificate la art.2 alin.(2), precum și cheltuielile legate de întreținerea acestor bunuri;

d) sursele de venit ale candidatului și, după caz, ale persoanelor specificate la art.2 alin.(2);

e) dacă există sau nu contracte de împrumut, credit, leasing, asigurare sau alte contracte care pot asigura beneficii de ordin financiar, în care candidatul, persoana specificată la art.2 alin.(2) sau persoana juridică în care aceștia au calitatea de beneficiari efectivi este parte contractantă;

f) dacă există sau nu donații în care candidatul sau persoana specificată la art.2 alin.(2) are statut de donatar sau de donator;

g) alte aspecte relevante pentru clarificarea originii averii candidatului și pentru justificarea acesteia.”

36. Art. 13 alin. (1), (2), (3), (5), (6) din Legea nr.26/2022

„În urma desfășurării procedurii de evaluare, Comisia de evaluare emite o decizie motivată privind constatarea promovării sau nepromovării evaluării. Retragera din concurs a unui candidat ulterior datei transmiterii către Comisia de evaluare a listelor cu candidați de către instituțiile responsabile de organizarea alegerilor sau, după caz, a concursului, indiferent de motivul invocat de candidat, se echivalează cu nepromovarea evaluării de către candidatul respectiv.

Decizia Comisiei de evaluare trebuie să cuprindă faptele relevante, motivele și concluzia comisiei cu privire la promovarea sau nepromovarea evaluării.

Decizia Comisiei de evaluare se adoptă cu votul majorității membrilor care participă la luarea acesteia. Membrii Comisiei de evaluare nu au dreptul să se abțină de la vot.

Se consideră că un candidat nu întrunește criteriile de integritate dacă s-a constatat existența unor dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art.8, care nu au fost înlăturate de către persoana evaluată.

Decizia privind nepromovarea evaluării constituie temei juridic pentru neadmiterea candidatului la alegeri sau concurs. Decizia se expediază organelor competente potrivit legii pentru examinarea încălcărilor depistate, însă constatările din decizie nu au o valoare probantă pentru orice alte proceduri sau procese.”

37. Cu referire la marja de apreciere (dreptul discreționar) al Comisiei de evaluare, prin Avizul nr. 1069/2021 din 13 decembrie 2021 (§11), Comisia de la Veneția și Direcția Generală au observat că:

„Integritatea personală a membrilor care constituie Consiliile Superioare (de judecători și procurori) este un element esențial al naturii unor astfel de organe asigură încrederea cetățenilor în instituțiile de justiție - încredere în magistrați și în integritatea acestora. Într-o societate care respectă valorile fundamentale ale democrației, încrederea cetățenilor în acțiunea Consiliilor Superioare depinde foarte mult, sau esențial, de integritatea personală și de competența și credibilitatea apartenenței sale.”

38. Comisia de la Veneția și Direcția Generală și-au exprimat anterior opinia, în alte contexte, că situațiile critice din domeniul justiției, ca niveluri extrem de ridicate de corupție, pot justifica soluții la fel de radicale, precum un proces de verificare a judecătorilor în funcție. În cele din urmă, ține de competența autorităților moldovenești să decidă dacă situația predominantă în sistemul judiciar moldovenesc creează o bază suficientă pentru a supune toți judecătorii și procurorii, precum și membrii CSM și CSP, la evaluări extraordinare de integritate.

39. Potrivit Obiectivului 1.2. din Direcția strategică I „Consolidarea integrității și responsabilității în sectorul justiției” din Legea pentru aprobarea Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022-2025 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia nr. 211 din 06 decembrie 2021:

„Identificarea unor pârgii eficiente de întărire a independenței judecătorilor și a procurorilor urmează a fi corelată cu creșterea responsabilității și integrității acestora. Responsabilitatea și integritatea sunt printre principalele elemente de asigurare a încrederii cetățenilor în sistemul justiției și de garanție a derulării unor proceduri echitabile. Dezvoltarea și promovarea unei culturi a integrității judiciare constituie un element important în prevenirea corupției care este una dintre principalele amenințări în adresa societății și funcționării statului de drept.

În prezent, potrivit sondajelor realizate, corupția și lipsa de integritate în sistemul judecătoresc sunt percepute de publicul larg la un nivel înalt. În Raportul privind al patrulea ciclu de evaluare a Moldovei, GRECO este profund îngrijorat de indicii potrivit cărora în funcția de judecător sunt numiți candidați care prezintă riscuri de integritate.

Comisia Internațională a Juriștilor, în Raportul misiunii de evaluare din 2018, accentuează importanța faptului ca corupția în sistemul judecătoresc să fie combătută prin măsuri ferme și, în mod prioritar, în deplină armonie cu principiile statului de drept și drepturile omului. Aceasta este îngrijorată de faptul că multe investigații penale par să fie concentrate mai degrabă pe suprimarea opoziției sau prevenirea părerilor disidente în sistemul judecătoresc decât pe eradicarea reală a corupției.

Este esențial ca actorii din cadrul sistemului justiției, individual și în colectiv, să respecte și să onoreze funcția deținută ca fiind un mandat public și să depună efort pentru a spori și menține încrederea publicului în sistem.”

40. În §34 din Avizul nr. 24 (2021) privind Evoluția Consiliilor Justiției și rolul acestora în sisteme judiciare independente și imparțiale, Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) a reamintit că:

„Procesul de selecție a membrilor unui Consiliu, inclusiv posibile campanii de către candidați ar trebui să fie transparente și să se asigure că calificările candidaților, în special imparțialitatea și integritatea acestora sunt verificate. În opinia Comisiei de la Veneția și a Direcției Generale, ar trebui făcută o distincție între verificarea membrilor în exercițiu și „pre-verificarea” candidaților pentru o poziție în aceste organisme. Ca o chestiune de principiu, securitatea pe termen determinat al mandatelor membrilor organelor (constituționale) are scopul de a asigura

independența acestora față de presiunile externe. Măsurile care ar periclita continuitatea calității de membru și ar interfera cu securitatea mandatului membrilor acestei autorități (vetting) ar ridica suspiciunea că intenția din spatele acestor măsuri ar fi de a influența deciziile acestora și, prin urmare, ar trebui privite ca o măsură de ultimă oră. Controalele de integritate care vizează candidații la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii și al Consiliului Superior al Magistraturii și organele lor specializate reprezintă un proces de filtrare și nu un proces de verificare judiciară și, ca atare, pot fi considerate, dacă sunt implementate corespunzător, că ating un echilibru între beneficii a măsurii, în ceea ce privește contribuția la încrederea justiției, și posibilele efecte negative ale acesteia.”

41. De asemenea, în pct. 50 din Avizul din 14 martie 2023, Comisia de la Veneția și DGI au indicat că sunt la curent cu faptul că proiectul articolului 12 reflectă articolul 8 din Legea nr.26/2022, care reglementează procedura de pre-vetting a candidaților la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii și al Consiliului Superior al Procurorilor. Totuși, ceea ce se permite cu scopul examinării candidaților, nu neapărat se permite în vederea evaluării extraordinare a judecătorilor și procurorilor în funcție, mizele sunt mai mari pentru ei și pentru stabilitatea ordinii juridice în general. Deși criteriile pentru pre-vetting pot fi relativ flexibile și bazate pe o evaluare globală a integrității candidaților, a antecedentelor, a relațiilor etc., destituirea unui judecător sau a unui procuror numit în funcție într-un mod legal trebuie să fie justificată cu referința mai precisă la o conduită inadecvată, care ar trebuie să fie mai bine definită de lege.

42. Completul special al Curții Supreme de Justiție reține că, deși marja de apreciere a Comisiei în ce privește „dubiile serioase” nu este nelimitată (concluziile trebuie să se bazeze pe date obiective), ea este destul de largă. Eventualele riscuri în raport cu beneficiile, în cazul neadmiterii unui candidat, deși, integru, însă care nu a fost în stare să înlăture anumite dubii în privința sa, sunt cu mult mai mici decât în situația în care este admis un candidat neintegru din considerentul că orice dubiu ar trebui să fie interpretat în favoarea persoanei. Această stare e determinată atât de interesul general sporit față de procesul de preselecție în Consiliul Superior al Procurorilor, cât și de eventuala interferență redusă în drepturile subiecților supuși evaluării, spre deosebire de consecințele vetting-ului propriu-zis.

43. Completul special al Curții Supreme de Justiție învederează că, în speță, nu se pune în discuție dreptul reclamantului de a rămâne în profesie, ci se referă la o evaluare pre-vetting, adică la un exercițiu unic, de preselecție în organul de autoadministrare, într-un moment istoric, caracterizat printr-o percepție general acceptată că lucrurile în justiție merg foarte prost având la bază diferite cauze (corupție, neprofesionalism, obediență cronică față de politic etc.). În astfel de circumstanțe este imperios necesar ca persoanele care să accedă în organele de autoadministrare să aibă o reputație ireproșabilă, ca să nu existe nici un dubiu în privința lor. Or, în caz contrar, deciziile adoptate de aceste organe, inclusiv cele prin care se va răsturna o eventuală propunere care va veni deja din partea unei comisii vetting, nu se vor bucura de credibilitate și nu vor avea capacitatea de a convinge publicul larg că sunt corecte.

44. Cu referire la aspectul inversării sarcinii probațiunii la verificarea averii, potrivit opiniei amicus curiae a Comisiei de la Veneția, conceptul de evaluare a

integrității implică implementarea unui proces de mecanisme care vizează garantarea celor mai înalte norme în materie de conduită și de integritate financiară solicitate pentru accesarea în funcția publică. Într-un sistem de control prealabil al integrității, decizia de a nu recruta un candidat poate fi justificată în cazul unei simple îndoieli pe baza unei evaluări a riscurilor. Totuși, decizia de nepromovare a evaluării unui candidat trebuie legată de un indiciu de ilegalitate, cum ar fi averea inexplicabilă, chiar dacă nu se poate dovedi dincolo de orice îndoială că această avere provine din surse ilegale (a se vedea CDLAD (2022) 011, §§ 9-10).

45. În Avizul său, Comisia de la Veneția și Direcția Generală au mai notat că Comisia de evaluare emite un raport negativ atunci când are „dubii serioase” cu privire la comiterea de către judecător sau un procuror a unor încălcări. Această normă presupune că concluziile Comisiei de evaluare nu stabilesc vinovăția persoanei vizate, nici nu atrag direct răspunderea penală, ceea ce ar necesita cel mai probabil un alt standard de probă (mai înalt). Într-o anumită măsură, această structură reduce potențialul unui conflict dintre constatările Comisiei de evaluare și ale altor organe administrative sau judiciare, menționate anterior.

46. La 6 aprilie 2023, Curtea Constituțională a verificat constituționalitatea unor prevederi din Legea nr. 26 din 10 martie 2022. În § 120, §123, § 133, §134, § 135 din decizia de inadmisibilitate nr. 42 Curtea Constituțională a constatat următoarele:

„Prin termenul „grav”, legislatorul a limitat marja discreționară a Comisiei de evaluare la evaluarea integrității etice a candidaților. Criteriul îi permite Comisiei să decidă nepromovarea candidatului doar dacă a constatat încălcări ale regulilor de etică și de conduită profesională de o gravitate ridicată. Acest fapt presupune că candidatul poate pune în discuție gravitatea încălcărilor constatate de Comisie în fața completului special al Curții Supreme de Justiție, care în cele din urmă poate aprecia caracterul „grav” al abaterii constatate în funcție de circumstanțele particulare ale cauzei. Raționamentele sunt aplicabile, mutatis mutandis, în cazul termenilor „reprobabile” și „inexplicabile” din articolul 8 alin.(2) lit. a) din Lege. Pentru ca Consiliul să-și exercite atribuțiile constituționale de asigurare a numirii, transferării, detașării, promovării în funcție și aplicarea de măsuri disciplinare față de judecători (a se vedea articolul 123 din Constituție), legislatorul a stabilit că în calitate de membri ai acestui organ constituțional trebuie să fie alese persoane (judecători și non-judecători) cu o înaltă reputație profesională și integritate personală verificată de Comisia de evaluare în ultimii 15 ani. Prin urmare, Curtea Constituțională a considerat rezonabilă decizia legislatorului de a stabili o perioadă extinsă de verificare a integrității financiare a candidaților.

Cu privire la textul „dubii serioase” din articolul 13 alin. (5) din Legea nr.26, Curtea a constatat că textul criticat instituie un standard de probă aplicabil procedurii de evaluare. Astfel, atunci când Comisia de evaluare trebuie să decidă cu privire la integritatea unui candidat, ea trebuie să constate dacă există sau nu dubii serioase cu privire la respectarea criteriilor de integritate etică și financiară de către candidat, stabilite de articolul 8 din Lege.

Curtea Constituțională a reținut că, definirea standardelor de probă implică în mod inevitabil utilizarea unor texte flexibile. În acest caz, standardul de probă stabilit de legislator urmărește să ghideze Comisia de evaluare la aprecierea rezultatelor evaluării.

De asemenea, legea obligă Comisia de evaluare să emită o decizie motivată, care trebuie să cuprindă faptele relevante, motivele și concluzia Comisiei cu privire la promovarea sau nepromovarea. Mai mult, legea îi permite candidatului să pună în discuție existența unor dubii serioase cu privire la respectarea de către acesta a criteriilor de integritate etică și financiară în fața completului special al Curții Supreme de Justiție.”

47. Art. 14 alin. (1), (2), (6), (8), (9) din Legea nr. 26/2022

„Decizia Comisiei de evaluare poate fi contestată de către candidatul evaluat în termen de 5 zile de la data recepționării de către acesta a deciziei motivate, fără respectarea procedurii prealabile.

Candidatul evaluat poate contesta decizia defavorabilă a Comisiei de evaluare la Curtea Supremă de Justiție, în cadrul căreia se instituie un complet de judecată special compus din 3 judecători și un judecător supleant. Judecătorii și judecătorul supleant sunt desemnați de președintele Curții Supreme de Justiție și confirmați prin decret al Președintelui Republicii Moldova.

Cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se judecă în conformitate cu procedura prevăzută în [Codul administrativ](#), cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, și nu are efect suspensiv asupra deciziilor Comisiei de evaluare, alegerilor sau concursului la care participă candidatul respectiv.

La examinarea cererii de contestare a deciziei Comisiei de evaluare, completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție poate adopta una dintre următoarele decizii:

a) respingerea cererii de contestare;

b) admiterea cererii de contestare și dispunerea o singură dată a reevaluării candidaților care nu au promovat evaluarea, dacă constată că, în cadrul procedurii de evaluare, Comisia de evaluare a admis unele erori procedurale grave, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, și că există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat;

c) constatarea promovării sau nepromovării evaluării în cazul contestării repetate a deciziei Comisiei de evaluare, adoptată în urma reevaluării dispuse anterior.

Decizia completului de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție este irevocabilă din momentul emiterii. Decizia se consideră emisă din momentul plasării acesteia pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se notifică participanților în termen de 5 zile de la data emiterii.”

48. În §81 din Hotărârea nr. 5 din 14 februarie 2023 privind excepțiile de neconstituționalitate a unor prevederi din Legea nr. 26/2022, Curtea Constituțională a stabilit că:

„legea trebuie să prevadă un remediu în cazurile în care candidatul nu i-au fost asigurate drepturile procedurale în cadrul procedurii de evaluare. În funcție de eventualele curențe procedurale admise la etapa evaluării, de natura dreptului procedural afectat, precum și de circumstanțele particulare ale cauzei, Curtea reține că neasigurarea unui drept procedural poate fi considerată o problemă centrală a litigiului.”

49. Verificând dacă dispozițiile contestate îi permit Completului de judecată special al Curții Supreme de Justiție să „examineze suficient” problemele centrale ale eventualelor litigii, Curtea Constituțională a admis că dispozițiile contestate sunt apte să realizeze obiectivul urmărit de legislator, i.e. să evite situațiile de anulare a deciziilor Comisiei de evaluare din cauza încălcării unor reguli de procedură nesemnificative [Hotărârea Curții Constituționale nr. 5 din 14 februarie 2023, §83].

50. Curtea a observat că articolul 12 alin.(4) din Legea nr. 26/2022 stabilește drepturile candidatului în cadrul procedurii de evaluare și prevede:

„Candidatul are următoarele drepturi:

a) să participe la ședințele Comisiei de evaluare și să dea explicații verbale;

b) să fie asistat de un avocat sau de un avocat stagiar pe parcursul procedurii de

evaluare;

- c) să ia cunoștință de materialele evaluării, cu cel puțin 3 zile până la audiere;
- d) să prezinte, în formă scrisă, date și informații suplimentare pe care le consideră necesare în vederea înlăturării suspiciunilor privind integritatea sa, dacă a fost în imposibilitatea de a le prezenta anterior;
- e) să conteste decizia Comisiei de evaluare.”

51. Completul de judecată special reține că noțiunea „drepturi și obligații cu caracter civil” nu poate fi interpretată doar printr-o referință la dreptul intern al statului pârât; este vorba de o noțiune „autonomă”, care reiese din Convenție. Art. 6 §1 se aplică indiferent de calitatea părților, de natura legislației ce reglementează modul de stabilire a „contestației” (lege civilă, comercială, administrativă etc.) și de autoritatea competentă să o soluționeze (instanță de drept comun, organ administrativ etc.) [Georgiadis împotriva Greciei, §34; Bochan împotriva Ucrainei (nr. 2) (MC), §43; Nait-Liman împotriva Elveției (MC), §106].

52. Aplicabilitatea art. 6 §1 în materie civilă depinde, în primul rând, de existența unei „contestații” (în limba engleză „dispute”). În plus, trebuie să se întemeieze pe un „drept” care să poată fi pretins, cel puțin în mod credibil, recunoscut în dreptul intern, indiferent dacă acest drept este sau nu protejat de Convenție. Trebuie să fie vorba despre o contestație reală și serioasă, care poate privi atât existența însăși a dreptului, cât și întinderea sa sau modalitățile sale de exercitare. În sfârșit, rezultatul procedurii trebuie să fie în mod direct decisiv pentru dreptul „civil” în cauză, o legătură foarte slabă ori consecințe îndepărtate nefiind suficiente pentru ca art. 6 §1 să fie aplicabil [Regner împotriva Republicii Cehe (MC), §99; Karoly Nagy împotriva Ungariei (MC), §60; Nait-Liman împotriva Elveției (MC), §106].

53. Prin urmare, Completul de judecată special conchide că prin prisma art. 6 §1 CEDO, a Hotărârii Curții Constituționale nr. 5 din 14 februarie 2023 și articolul 12 alin. (4) din Legea nr. 26/2022, pentru a stabili dacă în cadrul procedurii de evaluare reluate Comisia de evaluare a admis unele erori procedurale grave, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, urmează a fi verificat faptul dacă reclamantului Octavian Lazarev i-au fost respectate drepturile procedurale prevăzute de lege specială.

54. Art. 2 alin. (2) din Regulamentul de evaluare al Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, în temeiul Legii nr. 26/2022, prevede că:

„La evaluarea conformității cu criteriul de integritate etică, Comisia poate lua în considerare seriozitatea sau gravitatea, contextul adiacent și premeditarea asociată oricărui incident de integritate etică și, în cazul incidentelor minore, dacă a existat o perioadă de timp suficientă fără incidente ulterioare. La determinarea gravității, Comisia va lua în considerare toate circumstanțele, care să cuprindă, dar fără a se limita la următoarele: a. dacă incidentul a fost un eveniment singular; b. lipsa unor prejudicii sau producerea de prejudicii nesemnificative în adresa intereselor private sau publice (inclusiv încrederii publice) – cum ar fi o încălcare obișnuită a regulamentului rutier; c. sau care nu este perceput de către un observator obiectiv drept atitudine lipsită de respect față de ordinea socială care decurge din nerespectarea regulilor și regulamentelor.”

55. Art. 3 alin. (1), (2) din Regulamentul de evaluare al Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare a judecătorilor și procurorilor, în temeiul Legii nr. 26/2022:

„Veniturile sau cheltuielile nedeclarate sunt relevante pentru integritatea financiară, în măsura în care acestea nu au fost declarate veridic, dar și pentru integritatea etică, inclusiv, dar fără a se limita la, în măsura în care se referă la venituri secundare interzise, evaziune fiscală sau încălcarea prevederilor privind combaterea spălării banilor.

Anexa definește metoda de calcul a averii nedeclarate.”

56. Art. 4 alin. (1) lit. a) și d) din Legea nr. 133/2016 cu privire la declararea averii și intereselor personale prevede că:

„Subiecții prevăzuți la art.3 alin.(1) declară:

a) veniturile obținute de subiectul declarării împreună cu membrii familiei, concubinul/concubina în anul fiscal precedent;

d) activele financiare deținute de subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, inclusiv ca beneficiari efectivi, adică numerarul în monedă națională sau în valută străină care depășește valoarea a 15 salarii medii pe economie și care nu face obiectul unor depuneri în instituțiile financiare. Conturile bancare, unitățile de fond în fondurile de investiții, formele echivalente de economisire și investire, plasamentele, obligațiunile, cecurile, cambiile, certificatele de împrumut, alte documente care încorporează drepturi patrimoniale personale ale subiectului declarării și ale membrilor familiei, concubinului/concubinei acestuia, inclusiv ca beneficiari efectivi, investițiile directe în monedă națională sau în valută străină făcute de subiectul declarării și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, inclusiv ca beneficiari efectivi, precum și alte active financiare, dacă valoarea însumată a tuturor acestora depășește valoarea a 15 salarii medii pe economie.”

57. Art. 10 alin. (1) lit. c) și d) și alin. (3) din Legea integrității nr. 82 din 25 mai 2017 stipulează că:

„(1) Climatul de integritate instituțională se cultivă prin realizarea următoarelor măsuri:

a) respectarea regimului juridic al declarării averii și intereselor personale.

(3) Nerealizarea măsurilor prevăzute la alin. (1) duce la compromiterea climatului de integritate instituțională și a integrității în sectorul public, la apariția manifestărilor de corupție, la afectarea interesului public și atrage declanșarea măsurilor de control al integrității în sectorul public de către autoritățile anticorupție responsabile sau alte autorități cu competențe specifice, precum și răspunderea conducătorilor entităților publice și a agenților publici, în modul stabilit de cap. VI.”

58. Pct. 6 din Codul de etică al procurorilor, aprobat prin Hotărârea Adunării Generale a Procurorilor nr. 4 din 27 mai 2016, procurorii se află în serviciul societății, sunt responsabili de conduita lor și au datoria ca prin fiecare acțiune și decizie să onoreze jurământul depus, respectând cele mai înalte standarde de etică și conduită potrivit principii stabilite, printre care și principiul integrității.

59. Pct. 6.3.1 din Codul de etică al procurorilor, aprobat prin Hotărârea Adunării Generale a Procurorilor nr. 4 din 27 mai 2016,

„Principiul integrității, potrivit acestui principiu, procurorul trebuie: să respecte cele mai înalte standarde de integritate și responsabilitate pentru a asigura încrederea societății în procuratură.”

60. Prin Avizul nr. 1069/2021 din 13 decembrie 2021, Comisia de la Veneția și DGI au concluzionat că proiectul de lege revizuit (Legea nr. 26/2022) precizează clar că rezultatele evaluării integrității nu vor avea niciun impact asupra carierei candidatului (§39 din Opinia comună menționată).

ARGUMENTELE PĂRȚILOR

a) Argumentele reclamantului:

61. Reclamantul a indicat că, este procuror de carieră și a candidat la funcția de membru al Colegiului pentru selecția și evaluarea procurorilor din subordinea CSP, iar din aceste considerente a fost supus procedurii de evaluare a candidaților la funcția de membru în organul de administrare a judecătorilor și procurorilor conform procedurii și criteriilor reglementate de Legea nr. 26/2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor. Evaluarea a fost efectuată de către Comisia de evaluare a procurorilor.

62. Menționează că, s-a aflat pe lista candidților remisă de CSP în adresa Comisiei la 15 decembrie 2023 în vederea evaluării pentru funcția de membru în Colegiul pentru selecția și evaluarea procurorilor din subordinea CSP, în temeiul art. 9 alin. (1) din Legea nr. 26/2022.

63. La 22 decembrie 2023, Comisia a notificat reclamantul cu privire la inițierea evaluării și a solicitat ca el să completeze și să prezinte declarația de avere și interese personale pentru ultimii cinci ani, care include lista persoanelor apropiate din sistemul judiciar, al procuraturii și din serviciul public, și un chestionar privind integritatea etică, în termen de 7 zile, în conformitate cu art. 9 alin. (2) din Legea nr. 26/2022. Reclamantul a prezentat la 27 decembrie 2023 declarația pentru ultimii cinci ani și chestionarul privind integritatea etică completat.

64. Comunică că, deși a furnizat răspunsuri și documente, în termen și în partea tuturor chestiunilor abordate de Comisie, totuși, la 23 mai 2024 Comisia a notificat reclamantul că a identificat anumite aspecte, în privința cărora există dubii cu privire la respectarea criteriilor de integritate financiară și etică și l-a invitat să participe la o audiere publică, în temeiul art. 12 alin. (1) din Legea nr. 26/2022.

65. La 17 octombrie 2024 reclamantul a participat la o audiere publică în fața Comisiei.

66. La 20 noiembrie 2024 a recepționat pe e-mail o copie scanată a Deciziei nr. 18 din 7 noiembrie 2024 cu privire la candidatura dlui Octavian Lazarev, candidat la funcția de membru al Colegiului pentru selecția și evaluarea procurorilor din subordinea Consiliului Superior al Procurorilor în care se conține soluția prin care: ”În temeiul art. 8 alin. (2) lit. a) și c), alin. (4) lit. a), alin. (5) lit. b) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, Comisia a decis: candidatul nu întrunește criteriile de integritate financiară și etică, întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate etică și financiară și, prin urmare, nu promovează evaluarea”.

67. Relatează că, decizia nr. 18 din 7 noiembrie 2024 cu privire la candidatura dlui Octavian Lazarev, candidat la funcția de membru al Colegiului pentru selecția

și evaluarea procurorilor din subordinea Consiliului Superior al Procurorilor, este un act administrativ individual defavorabil ilegal.

68. Reclamantul invocă netemeinicia motivelor și ilegalitatea concluziilor Comisiei de evaluare în partea ce ține de: Nedecларarea economiilor în numerar, a venitului și a conturilor bancare; Declарarea unui preț de cumpărare mai mic pentru o casă parțial finalizată în or. Stăuceni; Desfășurarea activității de întreprinzător, deținând funcția de procuror.

69. Indică că, după cum rezultă din jurisprudența Curții Supreme de Justiție, în cauzele de contencios administrativ soluționate anterior privind procedura de pre-vetting este constatat cu autoritate de lucru judecat că, textul „dubii serioase” nu este compatibil cu formalismul și subiectivismul din partea autorității publice pârâte, acest standard ține de rezultatul evaluării probei pentru a putea fi considerată stabilită o circumstanță de fapt la nivel ridicat de probabilitate, altul decât standardul în afara oricărui dubiu.

70. Astfel, dacă candidatul suspus evaluării prezintă argumente și explicații logice Comisiei, veridice contextului social-economic al Republicii Moldova, atunci probabilitatea că un fapt a fost într-un fel sau altul balansează, iar orice dubiu trebuie tratat în favoarea candidatului, și este un principiu înrădăcinat în idea statului de drept.

71. Totodată, făcând referință la jurisprudența Curții Supreme de Justiție a indicat că, în situații similare, Comisia de evaluare a acționat diferit, chiar dacă, pretensele încălcări sunt similare.

72. Notează că, principiul general al egalității reprezintă unul dintre principiile constituționale fundamentale ale Constituției și acordă un drept subiectiv. Interzice tratarea acelorași fapte în mod inegal sau a lucrurilor inegale în același mod, cu excepția cazului în care o abordare diferită ar fi justificată în mod obiectiv. Această formulare tradițională definește, de asemenea, structura de bază controversată și, prin urmare, secvența de examinare. Întrebarea de bază este întotdeauna justificarea, adică dacă ponderea tratamentului (ne) egal este compensată de motivele de fapt relevante. Gradul de justificare cerut variază în funcție de gravitatea materială a tratamentului inegal și poate varia de la un simplu test arbitrar la un test bazat pe aspecte de proporționalitate.

73. Referitor la nedecларarea economiilor în numerar, a venitului și a conturilor bancare, menționează că Comisia pe parcursul evaluării a fost preocupată de: Nedecларarea unor economii în numerar pentru 2021 și 2022; Nedecларarea unor porțiuni de venit pentru anii 2016 – 2022; Nedecларarea conturilor bancare în anul 2018.

74. Referitor la nedecларarea economiei de numerar în anii 2021 și 2022, reclamantul consideră că chestiunile de fapt abordate de Comisie nu se ridică la nivelul de severitate pentru ca să fie constatate „dubii serioase” privind conformitatea candidatului cu criteriul de integritate financiară și etică, conform art. 8 alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b) din Legea nr. 26/2022.

75. Astfel, în pct. 28 din decizia contestată, Comisia a constatat: ”În anul 2021, candidatul a primit o donație substanțială de la părinții săi în sumă de 500.000 MDL (est. 23.900 EUR). Donația a fost efectuată în mai multe tranșe, ultima tranșă a

donăției având loc în „septembrie sau octombrie 2021”, conform candidatului. Donația a fost declarată de către candidat în declarația anuală de avere și interese personale pentru anul 2021 („declarația anuală”) depusă la Autoritatea Națională de Integritate („ANI”) în martie 2022 ”.

76. Întâi de toate reclamantul comunică că, Comisia nu a pus la îndoială realitatea și existența donăției respective. Cu această ocazie, reclamantul comunică că, la soluționarea unor cauze de contencios administrativ anterior, Completul de judecată special a reținut că conform art. 22 alin. (2) din Codul administrativ drept fapt notoriu și element cultural național ca, părinții să-și ajute copii, iar copii la rândul lor să-și ajute părinții. Acest fapt este o expresie a principiului solidarității dintre membrii familiei, profund înrădăcinat în tradiția și cultura națională. Elementele de tradiție și cultură definesc conceptul politico-juridic de popor (națiune) ca element al statului, și pe cale de consecință suveranitatea națională a cărui titular este poporul. Completul de judecată special a subliniat că, neonorarea de către stat a sarcinii constituționale de a lua măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcăminte, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare, nu exclude posibilitatea de solidaritate economică, financiară și materială între persoane bazată pe relații de familie, prietenie și altele similare.

77. Problema care a fost abordată de Comisie a fost faptul dacă această donăție a fost declarată conform prevederilor procedurale stabilite de Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale.

78. Comisia a considerat că reclamantul nu a declarat economia de numerar din donăția respectivă în sumă de 500.000 MDL conform cerințelor din Capitolul V, Secțiunea C a acelui formular, în declarația sa anuală pentru anul 2021 depusă la ANI în martie 2022.

79. Subliniază că, Comisia anterior a abordat problema neinclunderii în declarațiile de avere a unor conturi bancare, sume de bani, aparținând candidaților și a ajuns la concluzii diametral opuse celor din decizia contestată de reclamant.

80. Astfel, conform Regulamentului de evaluare, art. 5 alin. (2), la evaluarea integrității etice a unui candidat, Comisia poate lua în considerare seriozitatea sau gravitatea, contextul adiacent și premeditarea asociată oricărui incident de integritate etică și, în cazul incidentelor minore, dacă a existat o perioadă de timp suficientă fără incidente ulterioare.

81. La determinarea gravității, Comisia va lua în considerare toate circumstanțele, inclusiv, dar fără a se limita la următoarele: dacă incidentul a fost un eveniment singular; lipsa unor prejudicii sau producerea de prejudicii nesemnificative în adresa intereselor private sau publice (inclusiv încrederii publice) - cum ar fi o încălcare obișnuită a regulamentului rutier; sau care nu este percepută de către un observator obiectiv drept atitudine lipsită de respect față de ordinea socială care decurge din nerespectarea regulilor și reglementărilor.

82. La caz, reclamantul: declarant a donăției menționate; nu a avut intenția sau scopul de a ascunde faptul că a primit această sumă de bani; ANI nu a constatat încălcarea de către reclamant a regimului declarării averilor și intereselor personale în această privință; chiar dacă potrivit Legii nr. 26/2022, Comisia nu este legată de

concluziile unor autorități publice, totuși, la caz, absența unor concluzii diferite a ANI urma a fi luată în calcul de către Comisie în favoarea reclamantului; luarea în calcul a neincluserii în declarație a economiilor de numerar, cu efect negativ pentru cariera reclamantului, putea fi făcută de Comisie doar dacă: ar fi fost o practică obișnuită a reclamantului să nu declare economiile de numerar; nedeclararea ar fi fost cu scopul să ținuiască averea; s-ar fi pus la îndoială veridicitatea donației.

83. Prin urmare, acest incident a fost un eveniment singular; nu a cauzat prejudicii semnificative în adresa intereselor publice, nu poate fi percepută de către un observator obiectiv drept atitudine lipsită de respect față de ordinea socială care decurge din nerespectarea regulilor și reglementărilor.

84. De asemenea comunică, în cazul unui candidat, evaluat anterior, Comisia de evaluare a constatat că candidatul nu a declarat un împrumutul în declarația anuală. Și totuși, Comisia de evaluare nu a aplicat legea stricto sensu și nu a constatat existența unor dubii serioase (art.13 alin.(5) din Legea nr. 26/2022) privind conformitatea candidatei cu criteriul de integritate financiară, conform art. 8 alin. (4) lit. a) din Legea nr. 26/2022, referitoare la nedeclararea împrumutului, pe motivul atenuant că la data depunerii declarației anuale datoria candidatei fusese stinsă. Prin aceasta Comisia de evaluare, încalcă limitele exercitării discreției administrative (art. 137 alin. (3) și alin. (4) din Codul administrativ).

85. Referitor la nedeclararea unor porțiuni de venit pentru anii 2016 - 2022, reclamantul consideră că concluziile Comisiei sânt neobiective și abuzive.

86. În decizia contestată, Comisia a indicat că „Din anul 2016 până în anul 2023, soția candidatului a primit indemnizații din partea statului român, pentru fiecare dintre cei doi copii ai lor. Aceste indemnizații erau depuse direct, prin transfer guvernamental într-un cont bancar din România deschis pe numele soției. Acest venit nu a fost declarat de candidat în niciuna dintre declarațiile sale anuale depuse la ANI pentru anii 2016 - 2022, în pofida cerințelor clare ale art. 4 alin. (1) lit. din Legea nr. 133/2016, care prevede că subiectul declarării urmează să declare „veniturile obținute de subiectul declarării împreună cu membrii familiei, concubinul/concubina în anul fiscal precedent” și în Capitolul II, punctul 8 al Anexei nr. 1 la această lege, care prevede că se declară „Venitul obținut din alte surse (pensii, burse, indemnizații, premii, drepturi de proprietate intelectuală etc.)”. În același timp, în art. 2 din Legea nr. 133/2016, venitul este definit ca orice beneficiu financiar, indiferent de sursa de proveniență, obținut de subiectul declarării și de membrii familiei, de concubinul /concubina acestuia atât în țară, cât și în străinătate. În pofida clarității prevederilor legale și a formularului oferit în Anexa nr. 1 la legea respectivă, candidatul din nou a afirmat că i-a fost dificil să înțeleagă modul de completare a răspunsurilor și, în pofida anilor săi de experiență în domeniul juridic, el a pretins că a fost derutat de instrucțiunile oferite de personalul ANI”.

87. Cu privire la acest aspect, reclamantul precizează că, conform Legii României nr. 61 din 22 septembrie 1993 privind alocația de stat pentru copii ”Art. 1 (1) Se instituie alocația de stat pentru copii ca formă de ocrotire a statului acordată tuturor copiilor, fără discriminare. (2) Beneficiază de alocație de stat pentru copii toți copiii în vârstă de până la 18 ani”.

88. Prin urmare, această alocație nu reprezintă venit, ci este doar o formă de ajutor a statului roman, acordat copiilor minori. Aceste sume de bani nu aparțin nici reclamantului și nici soției acestuia, chiar dacă ea este titularul contului bancar unde aceste alocații se virează de către autoritățile române. Comisia nu a constatat faptul că neincluderea alocațiilor în declarațiile de avere a reclamantului a fost făcută cu scopul de a le tăinui de autoritatea națională de integritate. Comisia nu a constatat faptul că pe conturile bancare ale soției din România ar mai fi existat și alte sume de bani care nu ar fi provenit din alocația pentru copii minori. Conform Regulamentului de evaluare, art. 5 alin. (2), la evaluarea acestui aspect, Comisia urma să ia în considerare lipsa de seriozitate și gravitate a neinclunderii alocațiilor copiilor minori în declarația de avere, lipsa premeditării acestei nedeclarări.

89. Totodată, în această parte reclamantul invocă încălcarea de către Comisie a principiului proporționalității, prevăzut de art. 29 din Codul administrativ, pe motiv că argumentarea autorității și constatările de mai sus sânt nerezonabile disproporționate în raport cu scopul urmărit.

90. Referitor la nedeclararea conturilor bancare în anul 2018 reclamantul comunică instanței următoarele aspecte: În decizia contestată Comisia a indicat că „Contul bancar al candidatului la Banca „M” nu a fost declarat de către acesta în declarația sa anuală pentru anul 2017, depusă la 29 martie 2018. Nici celelalte conturi bancare ale sale sau ale soției sale nu au fost declarate”.

91. Așa după cum a stabilit anterior Comisia de evaluare „Conform art. 8 alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b) din Legea nr. 26/2022, nedeclararea de către candidat a averii și intereselor personale în modul stabilit de legislație constituie o necorespondere atât cu criteriul de integritate financiară, cât și cu criteriul de integritate etică”. Totuși, Comisia și-a permis să se abată de la această regulă în cazurile în care „datorită informațiilor detaliate și precise și a explicațiilor convingătoare oferite (de candidat n.n.). Astfel, candidatul a atenuat preocupările Comisiei cu privire la acest aspect”.

92. La acest aspect, reclamantul invocă constatările făcute cu autoritate de lucru judecat de către Curtea Supremă de Justiție în cauza Miron Aliona contra Comisiei de evaluare (dosarul nr. 3-9/23).

93. Totodată, a reținut și constatările Comisiei de evaluare în cadrul evaluării unui magistrat candidat în CSM, care deținând unele conturi bancare care nu au fost declarate în declarațiile anuale, iar candidata a declarat că în declarațiile sale anuale nu a declarat niciodată conturile bancare, ci a declarat întotdeauna doar sumele care au constituit venitul său anual. În acel caz, în cursul audierilor din ședința publică, candidata a confirmat că nu a declarat contul deschis în 2003, care cel mai probabil era unul salarial, deoarece a uitat de acel cont. Candidata a explicat că, contul deschis în 2014 a fost de asemenea unul salarial și, întrucât și-a declarat toate veniturile, a trecut cu vederea prevederile care impun și declararea conturilor bancare.

94. Astfel, Comisia de evaluare a acceptat acest argument - a uitat să declare conturile bancare și a promovat candidata. Astfel, deși, stricto sensu, sânt incidente prevederile art. 8 alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b) din Legea nr. 26/2022, Comisia a preferat un tratament mai favorabil candidatului respectiv, un

tratament care este total diferit față de cel de care s-a bucurat reclamantul în prezenta speță.

95. În această parte reclamantul invocă încălcarea de către Comisie a art. 137 din Codul administrativ care stabilește limitele exercitării discreției administrative, în mod special, se încalcă alin. (3) și alin. (4) a art. 137 din Codul administrativ.

96. Referitor la declararea unui preț de cumpărare mai mic pentru o casă parțial finalizată în or. Stăuceni, reclamantul comunică că, problema declarării prețurilor din contractele de vânzare-cumpărare a unor bunuri mobile și imobile a fost frecvent abordată de Comisie în privința diferitor candidați evaluați.

97. Problema cea mai serioasă în această privință, este faptul că abordările Comisiei de evaluare (atât Comisia de evaluare a de evaluare a procurorilor cât și Comisia de evaluare a judecătorilor) au fost neuniforme, diferite în cazuri similare, fără ca să fie invocat un motiv suficient și excepțional care pentru un observator obiectiv ar fi suficient să justifice această diferență de tratament, în această parte art. 137 din Codul administrativ la fel este incident.

98. Astfel, în cazul unui candidat Comisia de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a constatat că prețul de achiziție declarat a unui automobil procurat de candidat a fost cu 200000 lei mai mic decât valoarea acestui automobile stabilită de Serviciul Vamal, totuși explicațiile oferite de candidat au atenuat preocupările Comisiei cu privire la acest aspect.

99. Remarcă că în acel caz candidatul nu a oferit acte sau documente suplimentare, Comisia a crezut explicațiile candidatului. Nu există nici un motiv plauzibil, de ce în cazul reclamantului Comisia nu a crezut explicațiilor reclamantului.

100. Tot în cazul respectiv, a prezentat instanței de judecată pentru compararea exercitării abuzive a discreției administrative și inegalității de tratament, în mod inexplicabil obiectiv și diferit de situația reclamantului, în acel caz, Comisia de evaluare a concluzionat că „Deși Comisia consideră că este neetic să accepți includerea unui preț în contractul de vânzare- cumpărare pentru un apartament despre care candidatul știe că nu este prețul corect, Comisia concluzionează că, având în vedere circumstanțele specifice din acest caz, incidentul nu atinge nivelul de gravitate care să constituie o nerespectare a criteriului de integritate etică. În acest context, Comisia a luat în considerare faptul că implicarea candidatului în tranzacțiile de cumpărare și vânzare pentru acest apartament constituie un eveniment izolat, care a avut loc în urmă cu nouă ani și că candidatul a fost transparent în acest aspect pe parcursul evaluării. De asemenea, Comisia ia în considerare faptul că implicarea sa în această tranzacție nu a oferit niciun beneficiu financiar candidatului”.

101. Reclamantul invocă o diferențiere de tratament în cazul său și o abordare semnificativ mai formalistă, severă și subiectivistă în situația sa de către Comisia de evaluare. Asta în condițiile în care nu există o justificare excepțională pentru o astfel de diferență de tratament a unor situații similare.

102. Referitor la pretinsa concluzie a Comisiei privind desfășurarea activității de întreprinzător, deținând funcția de procuror, reclamantul comunică instanței de judecată că nu a practicat niciodată activitate de întreprinzător.

103. În opinia reclamantului o astfel de constatare este suficient de serioasă, astfel încât pentru a o include în decizie, Comisia urma să dispună de probe incontestabile în această privință.

104. Menționează că, nu a ascuns niciodată faptul că soția lui este proprietara și administratoarea unei companii și faptul că această companie deține în proprietate un spațiu comercial subteran cu suprafața de 207 m.p. în mun. Chișinău. Aceste informații au fost comunicate Comisiei de evaluare. Faptul că mijloacele financiare de pe conturile salariale ale reclamantului au fost folosite de soția acestuia pentru a achita servicii comunale aferente aceluși spațiu comercial nu constituie o probă pentru a constata că reclamantul administrează afacerea. Reclamantul comunică că nu a încheiat un contract matrimonial cu soția, iar mijloacele lor financiare sânt comune. Asta înseamnă că soția lui era liberă să folosească cardurile salariale ale soțului pentru orice plăți, fără ca să-și informeze soțul despre asta. Același lucru este valabil și în privința numerelor de telefon și a emailurilor folosite de soția reclamantului.

105. Reclamantul comunică că nu există probe că ar fi practicat activitate de întreprinzător prin intermediar.

106. Indică că, la caz, Comisia nu poate opera cu sintagma de „dubii serioase”, or practicarea de către un procuror a activității de întreprinzător este un fapt obiectiv care trebuie probat nu presupus.

107. Subliniază că, nu este clar de ce Comisia de evaluare nu a dat credibilitate explicațiilor reclamantului prin care neagă acest lucru. Aici reclamantul citează constatările completului de judecată special făcute în cauza Aliona Miron în care Curtea a constatat că „reclamanta a pus la dispoziția Comisiei toate extrasele bancare, în care sunt reflectate cheltuielile de construcție, dar în același timp nu a putut proba fapte inexistente, astfel reclamanta nu a putut proba o negație. Or, Comisia pornind de la o prezumție falsă, solicită probarea unor circumstanțe imposibile, fapt ce rezultă din concluzie greșită”.

b) Argumentele pârâtei:

108. La 3 decembrie 2024, Comisia de evaluare a procurorilor a depus referință la cererea de chemare în judecată depusă de Octavian Lazarev, considerând acțiunea depusă neîntemeiată și care urmează a fi respinsă.

109. În motivarea referinței, pârâta a invocat că, Comisia a desfășurat evaluarea reclamantului în conformitate cu Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022.

110. Decizia nr. 18 din 7 noiembrie 2024 privind candidatura dlui Octavian Lazarev la funcția de membru al Colegiului pentru selecția și evaluarea procurorilor din subordinea Consiliului Superior al Procurorilor a fost emisă în urma evaluării realizate cu respectarea în întregime a Legii nr. 26/2022.

111. Notează că, procesul de evaluare a unui candidat parcurge următoarele etape succesive, prevăzute de art. 9-12 din Legea nr.26/2022: inițierea procesului: acumularea datelor inițiale și depunerea declarației de avere și interese personale, acumularea informației, elucidarea neclarităților depistate, prin solicitarea și obținerea de la candidat a datelor și informațiilor suplimentare, aprecierea materialelor acumulate, cu respectarea marjei de discreție a Comisiei.

112. Comisia a executat cu diligență și bună-credință toate obligațiile în sarcina sa, prevăzute de Legea nr.26/2022. În particular, atunci când a constatat anumite neclarități, Comisia a oferit reclamantului posibilitatea de a le elucida, prin prezentarea datelor și informațiilor suplimentare (în sensul art. 10 alin.(7) din Legea nr.26/2022), oferind un termen suficient (fapt confirmat implicit de către reclamant prin prezentarea datelor și informațiilor suplimentare). Mai mult ca atât, atunci când reclamantul a furnizat documente, acestea au fost luate în considerare de către Comisie, reclamantului fiindu-i asigurat pe deplin dreptul de a înlătura orice potențiale suspiciuni privind integritatea sa.

113. Menționează că, sarcina probațiunii trece asupra candidatului pe parcursul procesului de evaluare. În faza inițială este în obligația Comisiei de a acumula date și informații, făcând uz de competențele sale legale și cu respectarea obligațiilor legale. Însă, odată cu apariția unor neclarități și în scopul elucidării acestora, Comisia oferă candidatului posibilitatea de a prezenta date și informații suplimentare.

114. Subliniază că, procesul de evaluare a integrității, dar și Decizia, nu afectează statutul profesional al candidatului. Comisia nu substituie și nu preia funcțiile vreunui organ public din Republica Moldova (inclusiv a organelor de urmărire penală). În speță, Comisia a respectat cu strictețe obiectul mandatului său, fiind explicită în dispozitivul Deciziei că, Comisia a decis: candidatul nu întrunește criteriile de integritate financiară și etică, întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea, de către candidat, a criteriilor de integritate etică și financiară și, prin urmare, nu promovează evaluarea. Decizia este, deci, în strictă conformitate cu prevederile art. 13 alin.(5) din Legea nr.26/2022.

115. Întinderea, domeniul de aplicare a mandatului Comisiei sunt, la fel, expres stabilite de lege, și anume verificarea integrității etice și a integrității financiare a candidaților, raportată la criteriile de integritate etică și financiară. Însăși legea stabilește când, în ce situație, candidatul nu promovează evaluarea, precum urmează: Se consideră că un candidat nu întrunește criteriile de integritate dacă s-a constatat existența unor dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art.8, care nu au fost înlăturate de către persoana evaluată.

116. Respectiv, legea stabilește o procedură de evaluare, cu două elemente: constatarea Comisiei privind existența dubiilor serioase privind corespunderea candidatului cu criteriile de integritate etică și financiară, și posibilitatea candidatului de a desființa aceste dubii.

117. Totodată, în speță, Comisia a aplicat plenar acest construct juridic, oferind reclamantului posibilitatea de a înlătura orice dubiu, prin date și informații suplimentare. În fiecare dintre adresările sale către reclamant (din 19 iunie 2024, 25

iulie 2024 și 3 septembrie 2024), Comisia a făcut referire la temeiul legal și a oferit reclamantului posibilitatea prezentării actelor suplimentare.

118. Efectul juridic al deciziilor Comisiei este expres și exhaustiv stabilit de lege, precum urmează: Decizia privind nepromovarea evaluării constituie temei juridic pentru neadmiterea candidatului la alegeri sau concurs. Decizia se expediază organelor competente potrivit legii pentru examinarea încălcărilor depistate, însă constatările din decizie nu au o valoare probantă pentru orice alte proceduri sau procese. Menționează că, în speță, nimic nu îl împiedică pe reclamant să continue cariera profesională și exercitarea activității sale.

119. Concluzia că, Legea nr.26/2022 nu lezează statutul profesional al candidatului, rezultă direct și din Nota informativă la proiectul acestei legi, „Reținem că rezultatul evaluării integrității candidaților la funcțiile de membri ai CSM, CSP și organele specializate ale acestora nu va avea nici un efect asupra carierei acestora în calitate de judecători sau procurori. Evaluarea propusă prin intermediul prezentului proiect se face doar în raport cu funcția pentru care se candidează și nu are drept scop evaluarea aptitudinilor profesionale ale candidaților”, iar potrivit prevederilor art.71 alin.(4) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, la interpretarea actului normativ se ține cont de nota informativă care a însoțit proiectul actului normativ.

120. Indică că, Concluziile Comisiei sunt în conformitate cu și în spiritul Legii nr.26/2022, or, în urma evaluării integrității etice și financiare a candidatului, în baza datelor și informațiilor primite de la candidat și terți, Comisia constată dacă există sau nu dubii serioase privind conformitatea candidatului cu criteriile legale de integritate. Legea nr.26/2022 stabilește expres și explicit marja de discreție a Comisiei la efectuarea constatărilor sale, prin urmare, soluția oferită de Comisie, prin decizia de constatare a promovării sau nepromovării evaluării, reprezintă o apreciere, după intima sa convingere, a faptului dacă există sau nu dubii serioase privind conformitatea candidatului cu criteriile de integritate financiară și etică. Cu alte cuvinte, Comisia nu constată existența sau lipsa conformității candidatului cu criteriile de integritate, ci doar existența sau lipsa dubii lor serioase privind conformitatea. Or, anumite circumstanțe factice ar putea fi suficiente pentru a constata că există dubii serioase privind conformitatea, dar în același timp, ar putea fi insuficiente pentru a constata lipsa de conformitate.

121. Concluzia Comisiei, exprimată prin Decizie, privind existența unor dubii serioase cu privire la conformitatea reclamantului cu criteriile de integritate etică și financiară ține de oportunitatea Deciziei.

122. Aprecierea oportunității actelor administrative nu este de competența justiției care poate examina actul administrativ numai sub aspectul legalității lui, inclusiv pentru conformarea acestuia scopului legii. Asta deoarece oportunitatea actului administrativ derivă din capacitatea pe care o are organul care emite actul de a alege, dintre mai multe soluții posibile și egale, în aceeași măsură pe cea care corespunde cel mai bine interesului public care trebuie satisfăcut. Dacă legalitatea face trimitere la litera legii, apoi oportunitatea urmărește corespunderea cu spiritul legii.

123. Tocmai din acest considerent în doctrină a fost statuat faptul că administrația publică trebuie să respecte legalitatea, dar, în același timp, ea are nevoie și de o anumită libertate de acțiune, ținând seama de faptul că unele măsuri nu pot fi apreciate pe cale generală, ci doar în contact direct cu realitatea administrativă, fiindu-i, astfel, lăsat chiar prin lege un anumit grad de libertate de a alege între mai multe soluții posibile și care este cunoscut în doctrină ca fiind puterea discreționară a administrației.

124. În speță, Comisia a acționat în conformitate cu rigorile descrise mai sus, apreciind în baza criteriilor de conformitate stabilite de Legea nr.26/2022, raportate la circumstanțele de fapt rezultate din datele și informațiile acumulate (inclusiv cu concursul reclamantului), dacă există sau nu dubii serioase privind conformitatea reclamantului cu criteriile de integritate etică și financiară. Decizia emisă în acest sens reprezintă realizarea acestei puteri discreționare care nu poate fi supusă unui control judiciar.

125. Excepția de la regula de mai sus poate avea doar un caracter extraordinar și s-ar referi la cazurile unor acțiuni deosebit de arbitrarie și inoportune ale emitentului care conduc la ilegalitate. Așa zisa oportunitate care să poată face obiectul controlului instanței se referă la situațiile în care starea de inoportunitate este atât de flagrantă încât ar conduce la ilegalitate, respectiv emiterea actului prin deturnare de putere sau cu încălcarea competenței.

126. Subliniază că, sunt irelevante referințele reclamantului la jurisprudența Curții Supreme de Justiție, or reclamantul nu a argumentat din ce motiv constatările din alte decizii ale CSJ ar fi aplicabile în prezenta cauză. Dimpotrivă, reclamantul invocă în mod general anumite extrase din câteva decizii ale CSJ fără nici o explicație aferentă relevanței acestora. Totodată, constată că reclamantul omite să invoce în fața instanței și altă jurisprudență a CSJ, unde aceasta în egală măsură a făcut o serie de constatări pe marginea cauzelor referitoare la deciziile emise urmare a evaluării efectuate în baza Legii nr.26/2022. Consideră că reclamantul urma să acționeze cu bună-credință și să invoce în mod obiectiv jurisprudența CSJ care are ca obiect verificarea legalității deciziilor emise în urma evaluărilor realizate conform Legii nr.26/2022.

127. Mai indică că, nu este întemeiat argumentul reclamantului privind critica conceptului „dubii serioase” prevăzut de Legea nr.26/2022. De fapt, contrar alegațiilor reclamantului, notează că deși noțiunea de „dubiu serios” nu este definită în Legea nr.26/2022, acest fapt nicidecum nu constituie un temei de a oferi interpretări eronate a acestei noțiuni, or este evident că înțelegerea noțiunii de dubiu serios poate fi dedus din sensul obișnuit al acestor cuvinte.

128. În context, învederează că Curtea Constituțională a constatat că semnificația unui termen contestat poate fi dedus nu doar cu ajutorul consultanței juridice de specialitate, ci și din sensul obișnuit al acestuia (a se vedea Berardi și Mularoni v. San Marino, 10 ianuarie 2019, §54)⁹. Astfel, înalta Curte a stabilit că instanțele judecătorești pot stabili caracteristicile esențiale ale obligațiilor pecuniare doar în baza textului care îl specifică, adică prin aplicarea simplă a regulilor de interpretare lingvistică. (pct. 29 din Decizia nr. 122/2019).

129. Mai mult, în decizia sa nr. 42 din 6 aprilie 2023 (pct. 133 și 134), Curtea Constituțională a analizat noțiunea de dubiu serios, constatând caracterul constituțional al acesteia și statuând că: „Curtea constată că textul criticat instituie un standard de probă aplicabil procedurii de evaluare. Astfel, atunci când Comisia de evaluare trebuie să decidă cu privire la integritatea unui candidat, ea trebuie să constate dacă există sau nu dubii serioase cu privire la respectarea criteriilor de integritate etică și financiară de către candidat, stabilite de articolul 8 din Lege. Curtea reține că definirea standardelor de probă implică în mod inevitabil utilizarea unor texte flexibile. În acest caz, standardul de probă stabilit de legislator urmărește să ghideze Comisia de evaluare la aprecierea rezultatelor evaluării.”

130. De asemenea menționează că, pretențiile reclamantului se bazează pe prevederile Codului administrativ și anume Cartea I (Dispoziții generale) și Cartea II (Procedura administrativă). Aceste norme însă nu sunt aplicabile în speță, în virtutea prevederilor speciale din Legea nr.26/2022, or potrivit art.14 alin.(6) din Legea nr.26/2022, Cererea de contestare a deciziei Comisiei de evaluare se judecă în conformitate cu procedura prevăzută în Codul administrativ, cu excepțiile stabilite prin prezenta lege, și nu are efect suspensiv asupra deciziilor Comisiei de evaluare, alegerilor sau concursului la care participă candidatul respectiv. Constată că, doar procedura de judecare a cauzelor și anume procedura contenciosului administrativ (Cartea III) din Codul administrativ sunt aplicabile în speță; nu și prevederile din Codul administrativ care reglementează procedura administrativă (Cartea II); iar în raport cu procedura în fața Comisiei, se aplică prevederile legii speciale (Legea nr.26/2022) și Regulamentul Comisiei.

131. Mai mult, potrivit art. 4 alin. (4) din Legea privind evaluarea externă a judecătorilor și procurorilor și modificarea unor acte normative nr. 252/2023: ”Comisiile de evaluare (inclusiv Comisia de evaluare a procurorilor) nu sunt autorități publice în sensul prevederilor Codului administrativ. Activitatea acestora nu este publică, cu excepțiile stabilite de prezenta lege și de regulamentele de organizare și funcționare ale acestora. Astfel, fiind cert că prevederile Codului administrativ (Cartea I și II) nu sunt aplicabile în prezenta cauză din motiv că Comisia nu este o autoritate publică în sensul Codului administrativ.

132. Comunică că, contrar alegației reclamantului, Comisia nu este obligată să emită o decizie favorabilă de promovare a reclamantului, or, Comisia are o anumită marjă de discreție, pe care a respectat-o corespunzător. În virtutea prevederilor art.10 alin.(9) din Legea nr. 26/2022, Comisia apreciază materialele acumulate cu concursul candidatei și terțelor persoane după intima sa convingere. În aprecierea sa, Comisia de evaluare nu depinde de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv - art. 8 alin. (6) din Legea nr. 26/2022. Or, în caz contrar ar rezulta că Legea nr. 26/2022 s-ar aplica mecanic în sensul că toți candidații ar trebui în mod obligatoriu promovați. O astfel de concluzie este însă contrară scopului Legii nr. 26/2022, așa cum el a fost definit chiar de lege (preambul, art. I) și explicat în Nota informativă aferentă, de care, se va ține cont la interpretarea legii, inclusiv în judecată.

133. Reclamantul pretinde că circumstanțele identificate de către Comisie nu s-ar ridica la nivelul de severitate pentru ca să fie constatate dubii serioase, însă atrage

atenția că această chestiune reprezintă un aspect de oportunitate care nu poate fi pus în discuție din punctul de vedere a legalității Deciziei. Asta deoarece pretinsa lipsă a nivelului de seriozitate nicidecum nu poate fi calificată drept o circumstanță care ar putea duce la promovarea reclamantului și nici o eroare procedurală gravă care ar fi afectat caracterul echitabil al procedurii de evaluare. Prin urmare, această chestiune nu poate fi pusă în discuție, fiind irelevantă pentru analiza legalității Deciziei.

134. Consideră neîntemeiată pretinsa comparație a prezentei cauze cu circumstanțele din cauza Chironeț, or în cauza Chironeț, candidata nu a declarat împrumutul în anul 2021, deoarece soldul împrumutului era mai mic de 15 salarii medii lunare pe economie, astfel că, legea nu o obliga să declare această datorie; însă în prezenta cauză reclamantul avea o atare obligație în ceea ce privește economiile în numerar. Prin urmare, cert fiind în prezența a două cauze diferite, or în cealaltă speță candidata nu avea obligația legală de declarare, spre deosebire de prezenta cauză în care este cert că reclamantul avea o atare obligație (fapt confirmat însăși de către acesta).

135. În egală măsură, nu poate reține pretinsa comparație a prezentei cauze cu circumstanțele din cauza Lealin, or, în cauza Lealin, candidatul a prezentat mai multe documente care au confirmat poziția acestuia, inclusiv contractul de vânzare-cumpărare, dar și mai multe fotografii făcute înainte și după reparații și revopsire (care arătau de ce automobilul avea o valoare atât de mică). Astfel, nu corespund adevărului alegațiile reclamantului precum că este de remarcat că în acel caz că de candidatul nu a oferit acte sau documente suplimentare, Comisia a crezut explicațiile candidatului.

136. De asemenea, la caz însă reclamantul nu a prezentat careva acte confirmative care ar permite înlăturarea dubiilor Comisiei cu privire la valoarea imobilului.

137. Subliniază, în acest context, că sunt relevante constatările CSJ din cauza Șova Nicolae (decizia CSJ nr.3-8/24 din 25.11.2024, pct. 215): "Instanța de judecată conchide că dubiile Comisiei în privința acestui aspect nu au fost înlăturate în ședința de judecată. Avocatul reclamantului s-a axat asupra problemei neprezentării de către Comisie a informației obținută de la compania „LARA ”, pusă la baza dubiilor respective, însă a omis să prezinte probe, obținute de la alte agenții imobiliare sau portaluri de vânzări imobiliare, prin care să confirme/infirmare preturile reale existente pe viață în perioadele de referință”.

138. Indică că sunt irelevante prevederile legislației României (în contextul chestiunii privind nedeclararea indemnizațiilor pentru anii 2016-2022), or în speță este aplicabilă legislația Republicii Moldova care expres stabilește că veniturile includ și indemnizațiile. În plus, faptul că indemnizațiile reprezintă un ajutor de stat nu exclude faptul că acestea pot fi calificate drept venituri din perspectiva legislației aferente declarării averii și intereselor. Nu în ultimul rând, faptul că aceste ajutoare se acordă cu un anumit scop (i.e. în interesele copilului), nu înseamnă că mijloacele bănești nu reprezintă proprietatea părinților care le primesc.

139. Totodată, reclamantul refuză să accepte instituția inversării sarcinii probațiunii, insistând că Comisia nu poate opera cu sintagme de "dubii serioase", or

practicarea de către un procuror a activității de întreprinzător este un fapt obiectiv care trebuie probat nu presupus.

140. În contextul celor menționate mai sus, reiterează că pe parcursul procesului de evaluare sarcina probațiunii trece asupra candidatului, or prezentarea datelor și informațiilor suplimentare este un drept al candidatului, însă neexercitarea acestuia riscă să inducă Comisia la concluzia că există dubii serioase că candidatul nu întrunește criteriile de integritate.

MOTIVAREA INSTANȚEI

141. Referitor la, termenul de depunere a acțiunii, Completul de judecată special al Curții Supreme de Justiție atestă că, Decizia Comisie de evaluare a procurorilor nr. 18 din 7 noiembrie 2024, a fost notificată și recepționată de către reclamantul Octavian Lazarev la 20 noiembrie 2024. Astfel, în speță reclamantul a respectat prevederile art. 14 alin.(1) din Legea nr. 26/2022, deoarece cererea de contestare a fost depusă la 25 noiembrie 2024.

142. Până a trece la examinarea argumentelor concrete, Completul de judecată special învederează că, în aplicarea supremației dreptului, instanța judecătorească de contencios administrativ tine cont de jurisprudența CtEDO. Potrivit acestei jurisprudențe, obligația instanței judecătorești de motivarea hotărârilor judecătorești nu poate fi înțeleasă că impunând un răspuns pentru fiecare argument (hot. Garcia Ruiz v. Spania, 1999, §26). Totuși, orice argument decisiv pentru rezultatul procedurii necesită un răspuns clar (hot. Ruiz Torija v. Spania, 1994, §30; și, pentru comparație, Petrovic și Alții v. Muntenegru, 2018, §43), în special argumentele cu privire la drepturile și obligațiile garantate de Convenția Europeană pentru Drepturile Omului (hot. Fabris v. Franța, 2013, §72 *in fine*; Paun Jovanovic v. Serbia, 2023, §108).

a. Relația dintre Codul administrativ și Legea nr. 26/2022

143. Completul de judecată special învederează că, atât Legea nr. 26/2022, cât și Codul administrativ sunt legi organice. Legea nr. 26/2022 a fost votată în lectură finală după adoptarea Codului administrativ și reglementează în detaliu procedura de evaluare externă, modul de adoptare a deciziilor Comisiei de evaluare și de examinare a contestației împotriva deciziilor adoptate în temeiul Legii nr. 26/2022. Așa, Legea nr. 26/2022 este una specială. Din motivele expuse supra și prin prisma art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, prioritatea normelor din Legea nr. 26/2022 nu poate genera în această cauză discuții.

144. Evaluarea integrității candidaților la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, al Consiliului Superior al Procurorilor, precum și a candidaților la funcția de membru în organele specializate ale acestora este reglementată de o lege adoptată de Parlament în anul 2022, după consultarea repetată cu Comisia de la Veneția. Legea a fost adoptată pentru a asigura integritatea *inter alia* a candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale procurorilor și a spori încrederea publică în sistemul de justiție. Comisia de la

Veneția a examinat inclusiv necesitatea evaluării externe și a admis că, în contextul Republicii Moldova, aceasta ar putea avea loc.

145. Procedura de efectuare a evaluării externe prevăzută de Legea nr. 26/2022 este într-o oarecare măsură diferită de prevederile Codului administrativ în ceea ce privește termenele de procedură, probațiunea, anularea actelor emise de Comisie, procedura contenciosului administrativ, etc. Având în vedere că Legea nr. 26/2022 este o lege specială în raport cu Codul administrativ, prevederile Legii nr. 26/2022 au prioritate față de celelalte norme din Codul administrativ, iar în cazul aspectelor nereglementate de Legea nr. 26/2022 prevederile Codului administrativ sunt aplicabile în măsura în care nu contravin scopului Legii nr. 26/2022. Or, excluderea integrală de la aplicare a Codului administrativ este imposibilă din punct de vedere al rolului central și legăturii organice a Codului administrativ cu domeniile/subdomeniile dreptului administrativ.

b. Sarcina probațiunii în cadrul evaluării externe

146. Completul de judecată special notează că, în spiritul Legii nr. 26/2022, sarcina probațiunii trece asupra candidatului pe parcursul procesului de evaluare. În faza inițială este în obligația Comisiei de a acumula date și informații, făcând uz de competențele sale legale (art. 6 din Legea nr. 26/2022) și cu respectarea obligațiilor legale (art. 7 din Legea nr. 26/2022). Însă, odată cu apariția unor neclarități și în scopul elucidării acestora, Comisia oferă candidatului posibilitatea de a prezenta date și informații suplimentare (art. 10 alin. (7) din Legea nr. 26/2022). Prezentarea datelor și informațiilor suplimentare este un drept, nu o obligație, a candidatului (art. 12 alin. (4) din Legea nr. 26/2022), însă neexercitarea acestui drept (prin refuz, fățiș sau tacit, ori prin prezentarea unor date incomplete sau neconcludente) riscă să inducă Comisia la concluzia că există dubii serioase că candidatul nu întrunește criteriile de integritate (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022). Respectiv, este în interesul candidatului să preia sarcina probațiunii, iar acest transfer legislativ nu numai că nu încalcă, dar și protejează efectiv drepturile candidatului.

147. Comisia de evaluare a notat că, rațiunea trecerii sarcinii probațiunii către candidat a fost dezvoltată la nivel internațional. Astfel, Comisia Europeană pentru Democrație prin Lege (Comisia de la Veneția) a remarcat că într-un sistem de vetting și verificări de integritate, poate fi perfect legitim să se transfere sarcina probei de la stat la judecătorul/procurorul care solicită recrutarea sau ocuparea unei funcții (Opinia Comisiei de la Veneția nr. 1064/2021 din 09 februarie 2022 cu privire la dezvoltarea procesului de vetting în sistemul judiciar, Kosovo; §68). Procesul de redeseinare, pe de altă parte, transformă toți angajații în solicitanți, iar sarcina probei revine acestor persoane, care trebuie să facă dovada că sunt apte pentru exercitarea funcției în cauză (ibidem, §95).

148. Curtea Constituțională a constatat deja că o asemenea inversare a sarcinii probațiunii nu este contrară Constituției, făcând referire la o opinie a Comisiei de la Veneția. Această inversare a sarcinii probațiunii nu a fost considerată *per se* arbitrară nici de către CtEDO (a se vedea hotărârile *Xhoxhaj vs Albania*, 2021, §352 și *Sevdari vs Albania*, 2022, §130).

c. Cazurile în care CSJ poate admite contestația

149. Potrivit art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26/2022 prevede că Curtea Supremă de Justiție poate admite contestația doar dacă constată că, în cadrul procedurii de evaluare, au fost admise „unele erori procedurale grave, care afectează caracterul echitabil al procedurii de evaluare, și că există circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat”. Această prevedere a apărut în Legea nr. 26/2022 după o hotărâre a Curții Constituționale din 14 februarie 2023, în care s-a menționat că este admisibil de a nu anula deciziile Comisiei de evaluare pentru „erori de procedură nesemnificative”. Curtea Constituțională a acceptat ca controlul judiciar al actelor emise în cadrul evaluării externe să se limiteze la circumstanțele de fapt care puteau schimba rezultatul evaluării și la erorile procedurale grave ale Comisiei care afectează „caracterul echitabil al procedurii de evaluare”.

150. În hotărârea menționată în paragraful precedent, Curtea Constituțională a făcut referire la hotărârea CtEDO Pișkin vs Turcia (2020). În §131 al hotărârii respective, CtEDO a menționat că instanța de judecată trebuie să fie competentă să examineze toate aspectele centrale ale cauzei. Acestea sunt chestiuni de fapt sau de drept care, dacă nu ar fi avut loc (în cazul aspectelor de fapt) sau ar fi fost soluționată în mod opus (în cazul chestiunilor de drept), ar fi dus la o altă concluzie a Comisiei.

151. Prin urmare, competența Curții Supreme de Justiție la examinarea contestațiilor depuse conform Legii nr. 26/2022 este una mai limitată decât cea prevăzută de Codul administrativ.

152. Ea poate anula decizia Comisiei de evaluare doar în cazurile menționate de Legea nr. 26/2022, iar celelalte temeiuri prevăzute de Codul administrativ pentru anularea actului administrativ nu sunt aplicabile.

153. Curtea Supremă de Justiție poate ajunge la o concluzie diferită de cea a Comisiei. Prin urmare, Curtea Supremă de Justiție poate conchide în aceeași cauză că unele dubii serioase constatate de Comisie nu există, iar alte dubii există. Existența unui singur dubiu este suficient pentru nepromovarea evaluării externe. După cum rezultă din art. 14 alin. (8) din Legea nr. 26/2022, Curtea Supremă de Justiție nu poate admite contestația dacă constată existența cel puțin a unui dubiu prevăzut la art. 8 alin. (2)-(5) al acestei legi.

154. Reieșind din aceasta, precum și din dezideratele Curții Constituționale reținute în Hotărârea nr. 5 din 14 februarie 2023, Completul de judecată special nu va da apreciere tuturor argumentelor invocate de către reclamantul Octavian Lazarev în cererea de contestare, ci va răspunde doar criticilor ce se încadrează în criteriile statuate de către Curtea Constituțională în vederea eventualei admiteri a acțiunii, și anume ce țin de presupusele erori procedurale grave admise de către Comisia de evaluare, care ar fi afectat caracterul echitabil al procedurii de evaluare, precum și celor ce vizează presupusa existență a unor circumstanțe care puteau conduce la promovarea evaluării de către candidatul Octavian Lazarev.

Aplicarea principiilor de mai sus în prezenta cauză

155. În continuare, Completul de judecată special notează că, potrivit spiritului Legii nr. 26/2022, Comisia de evaluare nu constată dacă un candidat întrunește sau nu criteriile de integritate și/sau existența a careva încălcări ale candidaților, ci doar existența sau lipsa unor circumstanțe faptice suficiente ce permit să se ajungă la concluzia că există dubii serioase privind conformitatea candidatei cu criteriile legale de integritate sau, după caz, insuficiente pentru a constata lipsa de conformitate.

156. În cazul în care, Comisia de evaluare constată existența unor dubii serioase privind necorespunderea candidatului cu criteriile de integritate etică și financiară, aceasta acordă candidatului posibilitatea de a desființa aceste dubii, prin darea de explicații la întrebările formulate și prezentarea probelor în susținerea poziției sale.

157. Făcând o retrospectivă a speței, Completul de judecată special reiterează că, prin decizia nr. 18 din 7 noiembrie 2024 cu privire la candidatura dlui Octavian Lazarev, candidat la funcția de membru al Colegiului pentru selecție și evaluarea procurorilor din subordinea Consiliului Superior al procurorilor, în temeiul art. 8 alin. (2) lit. a) și c), alin. (4) lit. a), alin. (5) lit. b) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, Comisia a decis că candidatul nu întrunește criteriile de integritate financiară și etică, întrucât s-au constatat dubii serioase cu privire la respectarea de către candidat a criteriilor de integritate etică și financiară și nu promovează evaluarea.

158. Comisia de evaluare a constatat trei probleme, și anume:

a. Nedeleclararea economiilor în numerar, a venitului și a conturilor bancare:

(i) Nedeleclararea unor economii în numerar semnificative pentru anii 2021 și 2022;

(ii) Nedeleclararea unor porțiuni din venitul pentru anii 2016-2022;

(iii) Nedeleclararea conturilor bancare în anul 2018;

b. Declarația unui preț de cumpărare mai mic pentru o casă parțial finalizată în or. Stăuceni;

c. Desfășurarea activității de întreprinzător, deținând funcția de procuror:

159. Efectuând control judiciar al constatărilor și concluziilor Comisiei de evaluare, pe marginea aspectelor financiare și etice menționate supra, raportate la criteriile de evaluare prevăzute la art. 8 din Legea nr. 26/2022, Completul de judecată special remarcă următoarele.

160. În vederea sporirii integrității viitorilor membri ai Consiliului Superior al Procuraturii (CSP), precum și în vederea sporirii încrederii societății în activitatea organelor specializate ale CSP, dar și, în general, în sistemul justiției, conform competențelor atribuite în baza Legii nr. 26/2022, Comisia de evaluare avea obligația să verifice dacă candidatul a Octavian Lazarev nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională, dacă nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial, dacă în privința acestuia nu există suspiciuni rezonabile privind comiterea actelor de corupție, actelor conexe actelor de corupție sau faptelor coruptibile în sensul Legii integrității nr.

82/2017, precum și dacă nu a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și/sau al limitărilor, dar și dacă averea candidatului a fost declarată în modul stabilit de legislație, conform art.8 din Legea nr. 26/2022.

161. În înțelesul Legii nr. 26/2022, candidatul satisface criteriul de integritate etică și financiară doar atunci când întrunește pe deplin toți indicatorii stabiliți la art. 8 alin. (2)-(5) din Legea respectivă, faptul dat rezultă și din art. 5 alin. (1) din Regulamentul de evaluare al Comisiei de evaluare.

162. Ține de menționat și faptul că, în sensul pct. 6 din Codul de etică al procurorilor, aprobat prin Hotărârea Adunării Generale a Procurorilor nr. 4 din 27 mai 2016, procurorii se află în serviciul societății, sunt responsabili de conduita lor și au datoria ca prin fiecare acțiune și decizie să onoreze jurământul depus, respectând cele mai înalte standarde de etică și conduită potrivit principiilor stabilite, printre care și principiul integrității.

163. În sensul principiului integrității, procurorul trebuie să respecte cele mai înalte standarde de integritate și responsabilitate pentru a asigura încrederea societății în procuratură (pct. 6.3.1 din Codul de etică al procurorilor).

164. Cât privește prima constatare din decizia nr. 18 din 7 noiembrie 2024, nedeclararea economiilor în numerar, a veniturilor și a conturilor bancare, (i) nedeclararea unor economii în numeral semnificativ pentru 2021 și 2022, Completul de judecată special accentuează că, Comisia de evaluare a constatat că, Octavian Lazarev în anul 2021 a primit o donație substanțială de la părinții săi în sumă de 500.000 MDL. Donația fiind efectuată în mai multe tranșe, ultima transă a donației a avut loc în septembrie sau octombrie 2021, conform candidatului. Donația a fost declarată de către candidat în declarația anuală de avere și interese personale pentru anul 2021 depusă la ANI în martie 2022. În același timp, în pofida cerințelor de la art. 4 alin. (1) lit. d) din Legea și anexa nr. 1 la această lege, candidatul nu a declarat economiile în numerar în sumă de 500.000 MDL conform cerințelor din Capitolul V, Secțiunea C a acelui formular, în declarația sa anuală pentru anul 2021 depusă la ANI în martie 2022. Potrivit declarațiilor candidatului către Comisie, el a continuat să dețină, în numerar, suma de 500.000 MDL pe parcursul anului 2022 și în martie 2023, când a depus declarația pentru anul 2022. Totuși, în pofida cerințelor clare ale Legii nr. 133/2016 și Anexei nr. 1 la această lege, candidatul nu a declarat acele economii în numerar în declarația sa anuală pentru anul 2022 depusă la ANI în martie 2023. Candidatul a început să declare numerarul abia în declarația pentru anul 2023 (depusă în martie 2024, după ce procesul curent de evaluare începuse deja de ceva timp).

165. Astfel, Comisia a constatat dubii serioase (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022) cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate

financiară și etică, conform art. 8 alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b) din Legea nr. 26/2022, cu referire la nedeclararea economiilor în numerar în suma de 500.000 MDL în declarațiile sale anuale pentru anii 2021 și 2022, care nu au fost înlăturate de candidat.

166. Verificând sub aspectul concluziilor referitoare la corespunderea candidatului Octavian Lazarev criteriilor de integritate, prin prisma constatărilor reținut de către Comisia de evaluare în decizia nr. 18 din 7 noiembrie 2024 și a argumentelor relevante invocate de către reclamant în cererea de chemare în judecată, Completul de judecată special consideră că, candidatul Octavian Lazarev nu a înlăturat dubiile Comisiei de evaluare cu privire la integritatea sa etică și financiară cu referire la nedeclararea economiilor în numerar, a veniturilor și a conturilor bancare, (i) nedeclararea unor economii în numeral semnificativ pentru 2021 și 2022.

167. Comisia corect a constatat dubii serioase cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate financiară și etică, conform art. 8 alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b) din Legea nr. 26/2022, cu referire la nedeclararea economiilor în numerar în suma de 500.000 MDL în declarațiile sale anuale pentru anii 2021 și 2022, care nu au fost înlăturate de candidat. Or, în pofida cerințelor din Legea nr. 133/2016 și Anexa nr. 1 a acestei legi, candidatul nu a declarat economiile în numeral în sumă de 500.000 MDL, conform cerințelor din Capitolul V, Secțiunea C a formularului, în declarațiile sale anuale pentru anii 2021 și 2022 depuse la ANI.

168. Cu referire la nedeclararea unor porțiuni de venit pentru anii 2016-2022, Comisia a notat că, din anul 2016 până în anul 2023, soția candidatului a primit indemnizații din partea statului român, pentru fiecare dintre cei doi copii ai lor. Aceste indemnizații erau depuse direct, prin transfer guvernamental într-un cont bancar din România deschis pe numele soției. Acest venit nu a fost declarat de candidat în niciuna dintre declarațiile sale anuale depuse la ANI pentru anii 2016 - 2022, în pofida cerințelor clare ale art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 133/2016.

169. Astfel, analizând declarațiile de avere și interese personale anuale depuse de reclamant, instanța de judecată constată că, Comisia corect a reținut faptul că, Candidatul contrat prevederilor art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 133/2016, care prevede că subiectul declarării urmează să declare veniturile obținute de subiectul declarării împreună cu membrii familiei, concubinul/concubina în anul fiscal precedent” și în Capitolul II, punctul 8 al Anexei nr. 1 la această lege, care prevede că se declară „Venitul obținut din alte surse (pensii, burse, **indemnizații**, premii, drepturi de proprietate intelectuală etc.), nedeclararea veniturilor sub formă de indemnizații în declarațiile sale anuale, pentru o perioadă de șapte ani, din 2016 până în anul 2022, ridică dubii serioase referitoare la integritatea financiară și etică a lui Octavian Lazarev.

170. De asemenea cu referire la nedeclararea conturilor bancare în anul 2018, Comisia de evaluare a reținut că, la 4 ianuarie 2018, candidatul a deschis un cont bancar la banca „M”, cu un depozit de 100.000 MDL. În comunicarea scrisă cu Comisia, candidatul a declarat că aceste mijloace reprezintă o parte din venitul obținut din vânzarea unui automobil Honda. Candidatul a închis acest cont bancar la data de 7 mai 2018. De asemenea, a remarcat faptul că, la aceste date, candidatul avea alte șase conturi bancare, cu alte sume, deschise la trei bănci moldovenești. De asemenea, la datele respective, soția sa avea alte cinci conturi bancare, deschise la trei bănci moldovenești, precum și contul bancar românesc menționat mai sus. Contul bancar al candidatului la Banca „M” nu a fost declarat de către acesta în declarația sa anuală pentru anul 2017, depusă la 29 martie 2018. Nici celelalte conturi bancare ale sale sau ale soției sale nu au fost declarate. Și aceasta în pofida cerințelor clare din secțiunea V, partea 1 din anexa nr. 1 la Legea nr. 133/2016, Comisia având dubii serioase cu privire la conformitatea candidatului cu criteriile de integritate etică și financiară, cu referire la nedeclararea de către acesta, în declarația anuală depusă la 29 martie 2018, a unui cont bancar cu mijloace bănești care depășeau valoarea a 15 salarii medii lunare, precum și a conturilor bancare suplimentare, deținute atunci de candidat și de soția sa, dubii care nu au fost atenuate de candidat.

171. Prin urmare, Completul de judecată special reține că, nedeclararea economiilor în numerar, a veniturilor și a conturilor bancare, respectarea deplină a prevederilor clare privind declararea averii și a veniturilor din Legea nr. 133/2016 este o responsabilitate fundamentală a funcționarilor publici, inclusiv a procurorilor, care au obligația de declarare. Nedeclararea subminează obiectivul și intenția unui regim de declarare a averii. Remarcăm că omisiunile de declarare ale candidatului vizează sume mari de bani și că aceste omisiuni au avut loc recent. De asemenea, regimul juridic a fost încălcat în repetate rânduri de către candidat într-o multitudine de privințe pe parcursul mai multor ani. Totodată, omisiunile de declarare ale candidatului au continuat chiar și în perioada în care procesul oficial de evaluare a candidatului la funcția de membru al Colegiului pentru selecție și evaluare a procurorilor din subordinea Consiliului Superior al Procurorilor, începuse deja.

172. Faptul că candidatul nu a declarat economiile în numerar, veniturile și conturile bancare, generează dubii serioase cu privire la conformitatea candidatului cu criteriile de integritate etică și financiară prevăzute la art. 8 alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b) din Legea nr. 26/2022. Aceste dubii nu au fost atenuate de către candidat.

173. Completul de judecată special apreciază ca fiind lipsită de suport poziția reclamantului precum că, la caz nedeclararea economiilor în numerar, a veniturilor și a conturilor bancare, nu reprezintă un nivel sporit de gravitate care ar duce la nepromovarea evaluării.

174. În această ordine de idei, Completul de judecată special observă că, atât în cadrul procedurii de evaluare, cât și în cadrul procedurii judiciare, inclusiv în cererea de contestare, reclamantul Octavial Lazarev nu a înlăturat dubiile apărute în privința problemei cu privire la nedeclararea economiilor în numerar, a veniturilor și a conturilor bancare, în conformitate cu cerințele legale, și nu a combătut probele dobândite de către Comisia de evaluare. Generalizând ipotezele descrise supra, Completul de judecată special concluzionează că, din argumentele reclamantului, prezentate în fața instanței de judecată, nu se constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării sale în fața Comisiei de evaluare și care ar justifica reluarea procedurii de evaluare a candidatului, nefiind înlăturate dubiile serioase formulate de Comisia de evaluare (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022) cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate financiară conform art. 8 alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b) și criteriul de integritate etică conform art. 8 alin. (2) lit. c), din Legea nr. 26/2022 cu referire la nedeclararea economiilor în numerar, a veniturilor și a conturilor bancare.

175. Nu poate fi reținut nici argumentul reclamantului precum că nedeclararea economiilor în numerar a fost un eveniment singular, or, în pofida cerințelor legale reclamantul nu a declarat economiile în numerar în declarația sa anuală pentru anul 2021, precum și nu a declarat aceste economiile în declarație sa anuală pentru anul 2022, astfel la caz nedeclararea economiilor în numerar deținute de către reclamant nu reprezintă un eveniment singular.

176. La fel, nu poate fi reținut nici argumentul precum că indemnizația primită din partea statului român pentru copii minori, nu reprezintă un venit și aceste sume de bani nu aparțin reclamantului nici soției sale, prevederilor art. 4 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 133/2016, stabilesc că subiectul declarării urmează sa declare veniturile obținute de subiectul declarării împreună cu membrii familiei, concubinul/concubina în anul fiscal precedent” și în Capitolul II, punctul 8 al Anexei nr. 1 la această lege, care prevede că se declară „Venitul obținut din alte surse (pensii, burse, **indemnizații**, premii, drepturi de proprietate intelectuală etc.). În plus faptul că indemnizația reprezintă un ajutor acest fapt nu exclude responsabilitatea reclamantului de declarare a acestor indemnizații.

177. Iar, nerespectarea legii privind declararea averii și intereselor personale pune la îndoială corespunderea candidatului cu criteriul de integritate etică.

178. Cât privește constatările privind declararea unui preț de cumpărare mai mic pentru casă nefinalizată în or. Stăuceni, comisia a constatat că, la 9 iunie 2011, candidatul și soția sa au cumpărat o casă cu suprafața de 150,9 m.p. și un teren cu suprafața de 0,05 ha în or. Stăuceni cu 23.120 MDL.

179. Comisia a reținut că, potrivit candidatului, casa era construită în proporție de 61%. Candidatul a menționat că „finalizarea în proporție de 61% a casei (fundatie,

acoperiș, structură etc.) includea casa construită în două niveluri, acoperită și cu pereții interiori.” Comisia consideră, din motivele expuse în prezentul document, că în privința casei, candidatul a indicat un preț mai mic decât cel achitat cu adevărat. A subliniat că, prețul contractual al terenului și a construcției, stipulat în contractul de vânzare-cumpărare din 9 iunie 2011 a fost identic cu valoarea cadastrală a acestor bunuri (casă și teren) în anul 2011. Conform celor relatate de candidat: „*Certificatul privind valoarea bunului imobil din 2011, pe care l-au obținut vânzătorii, a fost pe baza inventarierii masive efectuate în Republica Moldova în 1997*” . În urma analizei documentelor cadastrale, s-ar părea că în proporție de 61% casa ar fi fost construită între anii 2001 și 2005. Această concluzie se desprinde din faptul că terenul a fost vândut în anul 2001 fără nicio mențiune despre o oarecare casă, iar prima mențiune despre casă apare în Cadastru în anul 2005. Prin urmare, se poate concluziona, că prețul contractual pentru teren și casă, construită în proporție de 61%, este echivalent cu valoarea terenului singur, așa cum a fost evaluat în anul 1997. De asemenea, a notat că, conform Bursei Imobiliare „Lara”, valoarea medie de piață a unei case, construită în proporție de 60 - 70%, cu o suprafață totală de aproximativ 200 m.p. și cu suprafață terenului aferent de 0,06 ha, în mun. Chișinău, or. Stăuceni, în perioada 1 ianuarie 2011 - 31 decembrie 2011 era de 815.000 - 950.000 MDL (est. 50.000 - 58.000 EUR). Aceasta este o valoare de aproximativ **50 de ori** mai mare decât prețul pe care candidatul a declarat că l-ar fi achitat pentru casă.

180. Astfel, comisia a constatat dubii serioase că prețul real plătit pentru casa din or. Stăuceni de către candidat și soția sa, în anul 2011, a fost de 23.120 MDL.

181. Instanța de judecată conchide că dubiile Comisiei în privința acestui aspect nu au fost înlăturate în ședința de judecată. Avocatul reclamantului s-a axat asupra problemei corectitudinii informației obținute de la compania „LARA”, pusă la baza dubiilor respective, însă a omis să prezinte probe, obținute de la alte agenții imobiliare sau portaluri de vânzări imobiliare, prin care să confirme/infirme prețurile reale existente pe piață în perioadele de referință a unor bunuri imobile similare. Totodată, reieșind din explicațiile oferite de către candidat Comisiei de evaluare cu privire la prețul mic al imobilului, candidatul a răspuns că, prețul de vânzare al bunului imobil a fost stabilit de către vânzător. La fel a indicat că, reducerea prețului a fost posibilă din cauza prezenței apelor subterane aproape de suprafață, ceea ce face multe complicații și incomodități, însă a indicat că careva sisteme speciale pentru a exclude problema nu a instalat. De asemenea comisia a reținut că, candidatul a investit ulterior suma de 1.143.880 MDL pentru lucrările de construcție de finalizare a proporției de 39% din construcție. Deși a furnizat foarte multe informații cu privire la tipul de îmbunătățiri efectuate la casă, niciuna dintre acestea nu a avut ca scop rezolvarea problemelor legate de apele subterane; mai degrabă, după propriile sale cuvinte, „suma de 1.143.880 MDL a fost achitată pentru: „Lucrări

de finisare a casei (39%), în care au intrat uși și ferestre din exterior, tencuiala la nivel sur interior și exterior, instalarea șapelor pentru podea și conectarea casei la toate rețelele (apeduct, gaz, electricitate); Lucrări de renovare a casei, care au inclus schimbarea acoperișului, finisarea fațadei casei, lucrări de decor interior și exterior, uși din interior, pardoseala, tehnica sanitară și de uz casnic, unele elementele de mobilier, construcția unei terase în spatele casei și amenajarea teritoriului”.

182. Astfel, explicațiile candidatului prezentate Comisiei de evaluare în ceea ce privește prețul de achiziție a imobilului din or. Stăuceni și factorii care au determinat stabilirea prețului de vânzare-cumpărare, nu au fost înlăturate de către candidat. În asemenea circumstanțe, Completul de judecată special consideră că, neconsecvențele și explicațiile candidatului cu privire la aspectele supuse evaluării au subminat credibilitatea sa în fața Comisiei de evaluare.

183. Mai mult, Completului de judecată special reține că pentru un observator obiectiv este dificil de crezut că prețul de cumpărare indicat de reclamant pentru o casă cu suprafața de 150,9 m. p și un teren cu suprafața de 0,05 ha în orașul Stăuceni cu 23.120 MDL, este unul real și nu subestimat.

184. Or, procurorii trebuie să respecte cele mai înalte standarde etice și profesionale, atât în exercitarea atribuțiilor lor, cât și în afara lor, permițând astfel societății să aibă încredere în justiție. Având în vedere că procurorii acționează în numele poporului și în interesul public, ei trebuie să fie întotdeauna integri și întotdeauna să fie conștienți de riscurile corupției și să nu admită aparența unui comportament corecțional în activitatea sa, iar tranzacțiile cu privire la proprietatea să fie încheiate într-un mod care să nu provoace îndoieli. Procurorul trebuie să se comporte întotdeauna, și nu numai în exercitarea atribuțiilor de serviciu, în mod onorabil și demn de funcția sa, fiind un exemplu de conduită pentru restul societății.

185. În cauza *Sevdari v. Albania*, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut că anumite încălcări ale funcționarilor publici a obligațiilor cu privire la declararea averii, pot fi considerate, în general, ca grave. Acestea pot include, printre altele, nedeclararea principalelor active sau a surselor de venit sau încercări deliberate de a le ascunde de autorități, incapacitatea de a justifica achiziții majore prin economii sau resurse legitime și suficiente, deținute la momentul achiziționării; sau incapacitatea de a justifica un stil de viață excesiv sau cheltuieli extravagante, care depășesc în mod clar mijloacele legale declarate funcționarului vizat și ale familiei sale (nr. 40662/19, din 13 decembrie 2022, § 85).

186. Astfel, în opinia Completului de judecată special, candidatul Octavian Lazarev nu a desființat dubiile Comisiei de evaluare, ba mai mult ca atât, prin explicațiile sale, candidata a fortificat dubiile Comisiei, transformându-le în dubii serioase, aruncând o umbră de îndoială asupra onestității și credibilității candidatului cu referire la prețul la care candidatul și soția sa ar fi achiziționat casa din or.

Stăuceni. Or, prin prisma art. 5 alin. (4) din Legea nr. 133/2016, responsabilitatea pentru veridicitatea și deplinătatea informațiilor incluse în declarația averii și intereselor personale o poartă declarantul, adică persoana care depune declarația. Respectiv, candidata era responsabilă de informațiile incluse în declarațiile sale anuale.

187. Referitor la cel de al treilea aspect, desfășurarea activității de întreprinzător, deținând funcția de procuror, Completul de judecată special reține constatările Comisie de evaluare potrivit căreia, conform informației obținute din Registrul de stat al populației, soția candidatului este proprietara și administratoarea companiei „V”. Compania sus-menționată deține în proprietate un spațiu comercial subteran cu suprafața de 207 m.p. în mun. Chișinău.

188. Conform informațiilor furnizate Comisiei de către Serviciul Fiscal de Stat („SFS,”), candidatul figurează ca unica persoană de contact dintre SFS și compania „V”, fiind indicată atât adresa personală de e-mail a candidatului, cât și numărul personal de telefon al acestuia. Totodată, unul dintre locatarii care închiriază spațiu de la compania „V”, a confirmat, de asemenea Comisiei că i s-a dat numărul de telefon personal al candidatului, la care să sune pentru orice comunicare, care ar putea fi necesară cu privire la probleme legate de spațiul pe care îl închiria. Între anii 2016 și 2022, de pe trei dintre conturile bancare ale candidatului au fost efectuate un număr de 218 plăți separate pentru servicii prestate către compania „V”. Mai exact, candidatul a efectuat plăți în numele societății „V” de pe: (1) contul bancar pe care candidatul își primește salariul de la procuratură, (2) contul bancar pe care candidatul își primește pensia de la Ministerul Apărării și (3) un cont bancar personal al candidatului. Aceste plăți au fost efectuate pentru servicii de apă și canalizare, electricitate, încălzire și securitate pentru spațiul care aparține companiei „V”, amplasat pe strada „D” din mun. Chișinău. În total, candidatul a achitat suma de 36.926 MDL (est. 1.846 EUR) drept plată pentru aceste servicii prestate către compania „V”.

189. Astfel, prin acțiunile sale, candidatul a manifestat un comportament care contravine prevederilor Codului de etică al procurorilor din 2016, dar și prevederilor Legii nr. 3/2016 cu privire la Procuratura, implicându-se și desfășurând o activitate care poate fi interpretată ca fiind antreprenorială în cadrul unei companii comerciale private, compania „V”, iar aceste acțiuni generează dubii serioase cu privire la conduita candidatului.

190. Potrivit art. 14 alin. (1) din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură, funcția de procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, precum și cu alte activități remunerate sau neremunerate.

191. În conformitate cu pct. 6.1.1 din Codul de etică al procurorilor, aprobat prin Hotărârea Adunării Generale a Procurorilor nr. 4 din 27 mai 2016, procurorul trebuie

să respecte legislația națională și actele internaționale la care Republica Moldova este parte, principiile judecătii echitabile cum sunt prevăzute în articolul 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului, actele normative ale Procuraturii, și ale organelor de autoadministrare a procurorilor.

192. Completul de judecată special reține că, candidatul Octavian Lazarev nu a înlăturat dubiile apărute în privința problemei cu privire la pretinsa desfășurare a activității de întreprinzător, deținând și funcția de procuror, or, argumentele candidatului că mijloacele financiare de pe conturile sale salariale folosite de soția acestuia pentru achitarea serviciilor comunale aferente spațiului comercial nu constituie o probă pentru constatarea că reclamantul administrează afacerea, se combat prin probe administrate de Comisia de evaluare și menționate supra în pct.189.

193. Astfel, Completul de judecată special constată că, acesta nu a fost un caz singular, în total în perioada anilor 2016 – 2022 de pe conturile de bancare ale candidatului au fost efectuate un număr de 218 plăți separate pentru servicii prestate către compania „V”, în total, candidatul a achitat suma de 36.926 MDL. Plățile erau efectuate de pe contul bancar pe care candidatul își primește salariul de la procuratură, contul bancar pe care candidatul își primește pensia de la Ministerul Apărării și un cont bancar personal al candidatului.

194. Ce ține de afirmația reclamantului că a fost supus unui tratament diferențiat în raport cu alți candidați care au fost evaluați pozitiv în situații similare, Completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție constată că aceasta nu a fost probată. Astfel, instanței nu i-au fost relevate acele situații comparabile și care ar fi identice sau aproape identice situației reclamantului, pentru a fi supuse analizei dacă într-adevăr așa s-a procedat. Astfel, se deduce că sunt absolut neîntemeiate alegațiile reclamantului, precum că Comisia și-ar fi exercitat discreția sa în mod diferit.

195. În acest sens, s-a invocat tratamentul diferențiat în comparație cu cazul Chironeț cu referire la aspectul nedeclarării economiilor în numerar. Completul de judecată reține că Octavian Lazarev n-a declarat doi ani la rând economii impunătoare (în jur de 500 000 lei) și doar cu ocazia inițierii verificării prevetting le-a menționat. Chironeț Ioana, la rândul său, în 2019 a luat un împrumut de la bancă în sumă de 140 000 lei pe care l-a stins în 2021. Acest împrumut a fost declarat în declarațiile pentru 2019 și 2020 și doar în cea pentru 2021 nu a fost menționat, explicând că nu a făcut-o fiindcă a considerat că nu e necesar odată ce a fost stins în acel an. Este evident că situațiile nu sunt deloc comparabile pentru a putea fi invocat tratamentul diferențiat nejustificat (nedeclarare doi ani la rând a unor economii impunătoare versus nedeclararea o singură dată a unui împrumut care fusese între stins până la ziua declarării).

196. La fel, s-a invocat tratament diferențiat în comparație cu cazul Chironeț cu referire la aspectul nedeclarării unor conturi în care erau mijloace bănești. Completul de judecată reține că Octavian Lazarev la 4 ianuarie 2018 a deschis un depozit la o bancă în sumă de 100 000 lei proveniți din vânzarea unui automobil. Cu ocazia depunerii delcarației pentru 2017 acest cont bancar n-a fost menționat, la fel cum și alte șase conturi banacare ale sale și cinci conturi bancare ale soției, cât și contul bancar românesc în care erau sume de bani. Chironeț Ioana, la rândul său, în perioada 2012-2015 deținea un cont bancar pe care l-a deschis în 2003 și utilizat ultima dată în mai 2008. Mai deținea Chironeț Ioana un cont banacar din 2014, salarial, folosit până în prezent, pe care nu l-a declarat din motivul că eronat considera că nu e cazul să o facă deoarece declara venitul salarial propriu-zis. Iarăși, este evident că situațiile nu sunt deloc comparabile pentru a putea fi invocat tratamentul diferențiat nejustificat (nedeclararea unui cont nefolosit de mult timp și fără rulaj, cât și nedeclararea unui cont salarial versus nedeclararea a tuturor conturilor pe care le deținea împreună cu soția pe care erau depozitate mijloace bănești în sumă mai mari de 15 salarii pe economie).

197. Similar, cu referire la alegațiile privind pretinsul tratament diferențiat în raport cu Lealin Iurie, Completul de judecată constată că sunt neîntemeiate. Potrivit estimărilor comisiei Octavian Lazarev a procurat un imobil (teren 0,05 ha și casă de 150,9 m.p., construită în proporție de 61 %), la un preț de circa 50 de ori mai mare decât cel declarat și recunoscut de către candidat (23 120 lei). Lealin Iurie, împreună cu soția în 2017 a procurat un teren și o casă la un preț de 980 000 lei, care în viziunea comisiei ar fi comparabil cu cel de piață, fiind însă mai mic decât cel cadastral, iar în declarațiile anuale indica tot timpul prețul de cumpărare în loc de cel cadastral. Astfel, reieșind din circumstanțele cauzei, Completul de judecată nu percepe în ce ar consta similitudinea situațiilor pentru a putea da o apreciere dacă tratamentul a fost diferențiat sau nu.

198. La fel, e și-n cazul pretinsului tratament diferențiat în raport cu Lealin Iurie ce ține de automobilul procurat de ultimul. Or, deși automobilul, potrivit evaluării în vamă pentru achitarea drepturilor de import ar avea un cost cu circa 200 000 lei mai mult decât cel menționat în actul de procurare, Lealin Iurie a prezentat poze din care reiese că mijlocul de transport avea nevoie de reparații substanțiale și că aceste lucrări au fost efectuate. În acest sens, este evident că nu poate fi comparată situația procurării automobilului cu procurarea imobilului la un preț prezumtiv de 50 ori mai mare decât cel recunoscut de candidat.

199. Toate aceste exemple menționate *supra* în pct.195-198, relevă încercarea părții reclamante de a manipula tendențios cu unele date de fapt, comune doar parțial cu datele altor candidați, dar nu cu toate pentru a se putea susține că situațiile sunt comparabile, scopul fiind de a se încerca inducerea ideii că candidatul a fost nejustificat tratat diferențiat în raport cu alții, pentru a obține o soluție pozitivă în

prezenta cauză.

200. Cumulul ipotezelor descrise supra conving instanța de judecată că, la caz, nu se constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea lui Octavian Lazarev, candidat la funcția de membru al Colegiului pentru selecția și evaluarea procurorilor din subordinea Consiliului Superior al Procurorilor, a evaluării în fața Comisiei de evaluare și care ar justifica reluarea procedurii de evaluare a candidatului, nefiind înlăturate dubiile serioase formulate de Comisia de evaluare (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022) cu privire la conformitatea candidatei cu criteriul de integritate etică și financiară, conform art. 8 alin. (2) lit. a) și c) și alin. (4) lit. a) din Legea nr. 26/2022.

201. Ținând cont de cele reținute supra, Completul de judecată special relevă că, în litigiu dedus judecătii, nu se regăsesc temeiuri legale de a anula decizia Comisiei de evaluare a procurorilor nr. 18 din 7 noiembrie 2024 cu privire la reevaluarea lui Octavian Lazarev, candidat la funcția de membru al Colegiului pentru selecția și evaluarea procurorilor din subordinea Consiliului Superior al Procurorilor.

202. Or, actul supus controlului judiciar este emis conform prevederilor legii, nefiind constatată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidată, iar în cadrul procedurii de evaluare și evaluare reluată nu au fost admise erori procedurale grave de către Comisia de evaluare, care să afecteze caracterul echitabil al procedurii de evaluare, astfel că cererea de chemare în judecată depusă de Octavian Lazarev este neîntemeiată și urmează a fi respinsă.

203. În conformitate cu art. 14 alin. (6), alin. (8) lit. a), alin. (9) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Respinge cererea de chemare în judecată depusă de Octavian Lazarev împotriva Comisiei de evaluare a procurorilor privind anularea deciziei nr.18 din 7 noiembrie 2024 „cu privire la candidatura lui Octavian Lazarev, candidat la funcția de membru al Colegiului pentru selecția și evaluarea procurorilor din subordinea Consiliul Superior al Procurorilor” și dispunerea reevaluării candidatului

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Ion Malanciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Diana Stănilă